

Papež o problemih zakoncev in rodnosti

Papež Pavel VI. je sprejel v soboto člane komisije, ki jo je ustanovil Sveta stolica z namenom, da bi preučila probleme naraščanja prebivalstva, družine in rodnosti. Kot je zapisal »Osservatore Romano«, je papež v nagovoru v francoščini naglasil, da vprašanja, ki so bila zaupana v preučevanje tej komisiji, globoko zanimajo svetovno javno mnenje in imajo nujnostni značaj, zato je potrebno, da sprejme Cerkev glede njih hitro in jasno odločitev.

Papež je dalje poudaril, da imajo problemi družine in rodnosti tudi veliko gospodarsko in socialno važnost. Pozval je člane komisije naj opravijo svoje delo na osnovi poglobljenega znanja fizioloških zakonov, zdravniške vede, demografskih gibanj in socialnih sprememb, vedno pa v okviru tradicionalnega nauka Cerkve in v duhu vere. Pavel VI. je opozoril, da je bila ustanovljena omenjena komisija na kar najširši osnovi, tako da so v njej zastopane razne miselne struje, ob praktičnem sodelovanju laikov, strokovnjakov in učenjakov.

Papež je tudi dejal, da želi izreči komisiji nekaj besed. očetovske vzpodbude, da bi vztrajno nadaljevala svoje delo. Možno je, da bo živa zavest članov komisije, da je potrebno, da določeni problemi še le dozorijo, vzrok, da se bodo rešitve zavlekale, toda mi vas vztrajno prosimo, da ne izgubite z vida nujnosti stanja, ki zahteva od Cerkve in od njene najvišje oblasti nedvoumnihih smernic — je pristavil Pavel VI. Ni mogel pustiti človeške vesti v negotovosti, ki danes vse prepogosto preprečuje, da bi potekalo zakonsko življenje tako, kot je Božji namen. Kot varuhinja naravnega in pozitivnega Božjega zakona Cerkev ne bo dovolila, da bi se omalovaževala cena življenja in tudi ne vzvišena izvirnost ljubezni, ki je sposobna, da se izraža v medsebojnem darovanju zakoncev, potem pa tudi v še bolj nesamoljubnem daru obeh novemu bitju.

Vseh teh elementov se naš čas morda ostreje zaveda kakor v preteklosti, je nadaljeval sv. Oče. Potem je izrazil željo, da bi člani komisije z vso resnostjo in svobodo duha preučevali te težke probleme, ki se zdijo danes tako težko rešljivi. Pripomnil je tudi, da je hotel, da bi bila osnova njihovih raziskav razširjena in da bi bile boljše zastopane pri njih različne struje teološke miselnosti, in da bi tudi države, ki poznajo hude težave na socio-loškem polju, mogle dati slišati svoj glas v omenjeni komisiji, in da bi tudi laiki, zlasti zakonski pari, imeli svoje kvalificirane predstavnike v njej. Končno je papež člane komisije ponovno pozval k nujnemu delu, ker so vpra-

(Nadaljevanje na 2. strani)

ATENTAT V SAIGONU

V torek zjutraj je pretresla svet novica o strašnem atentatu, ki sta ga skušala napraviti v Saigonu dva terorista Vietkonga na ameriško veleposlaništvo. Namen jima je namreč le delno uspel, ker je ostalo poslopje pokoncu in sta bila ubita samo dva Američana, neki stražnik pred poslopjem in neka uradnica, toda učinek je bil kljub temu strašen: življenje je izgubilo še 10 Vietnamcev in do hipa, ko to pišemo, poročajo že o 20 mrtvih, ker so nekatere našli še pozneje, a li pa so umrli zaradi ran. Ranjenih je bilo 151 ljudi, od teh nad dvajset zelo hudo. V bolnišnici je 45 Američanov, ostali ranjenci so Vietnamci. Resno ranjen je bil tudi eden izmed atentatorjev, drugi pa je bil pri poskusu pobega še pred eksplozijo ubit.

Bilo je ob 11.15 (po tamkajšnjem času, ki gre mnogo ur naprej od srednjeevropskega), ko je privozil po ulici mimo ameriškega veleposlaništva star »Citroen«. Prav pred veleposlaništvom se je ustavil. Neki vietnamski stražnik je takoj zapovedal šoferju, naj vozi naprej, toda ta je hlinil, da mu odpoveduje motor, in se ni premaknil. Očitno bi bil moral terorist pograti avto proti poslopju, česar pa se je v zadnjem hipu najbrž ustrašil in se obotavljal, ker je spoznal, da bi mu bilo to otežilo beg, a li ker mu je bila zaprta pot od parkiranih avtov. Verjetno se je tudi njegov pomagač, ki je nekaj hipov nato privozil za njim z motornim kolesom, zamudil za nekaj odločilnih minut. Ko je potem privozil mimo »Citroena«, je šofer naglo planil iz avtomobila in skočil na zadnji sedež motornega kolesa. Tedaj je hotel ustreliti proti njima neki vietnamski stražnik pred veleposlaništvom, toda terorista sta imela že oba orožje v rokah in sta stražnika ubila ter se odpeljala. Toda tisti hip so začeli streljati ameriški in vietnamski stražniki in so terorista na zadnjem sedežu ubili, sprednega pa ranih. Ta se je še utegnil toliko oddaljiti, da je ostal živ, vendar so ga vietnamski stražniki nato ujele. Truplo drugega terorista je raznesla eksplozija na kose.

NEDOLŽNE ŽRTVE

V »Citroenu« je bilo več kot en stot plastičnega razstreliva. Eksplozija je bila silovita. Opustošila je vsa poslopja naokrog, toda zgradba veleposlaništva se ni zrušila, ker ima izredno močne zidove. Pač pa so drobci šip in drugi predmeti pod pritiskom eksplozije s tako silo frčali naokrog, da so bili ranjeni skoro vsi, ki so bili v tistem hipu v poslopju, večina na srečo le lažje, največ po obrazu in rokah. To je po tistih delih telesa, ki niso bili zavarovani z obleko. Vendar je bila — kot rečeno — neka uradnica ubita, neki drugi Američan pa je v obupnem stanju. Lažje ranjen na obrazu je bil tudi veleposlanik namestnik Alexis

Johnson. Veleposlanik Taylor pa je odpotoval nekaj dni prej v Washington na posvetovanja.

Lažje ranjeni so skušali pomagati hudo ranjenim, ki so ležali na tleh, dokler ni prišla prva pomoč. Toda tistim, ki so prvi prihiteli na pomoč, se je nudil strašen prizor. Vsi avtomobili pred veleposlaništvom in še nad sto metrov naokrog so bili prevrnjeni in iz mnogih so sikali plameni, ker se je vžgal bencin. Ulica je bila posejana s trupli in z deli človeških teles. Nekaterim je odtrgalo glavo. Trupelce nekega vietnamskega otroka je eksplozija vrgla na motor vojaškega jeepa. Razmesarjena, mrtva mlada Vietnamka, ki so jo našli nedaleč proč, je bila verjetno njegova mati. Dejansko so postali žrtve atentata skoraj samo ljudje, ki so bili slučajno v bližini, bodisi da so prav takrat šli po ulici mimo veleposlaništva, ali pa so sedeli pred kavarno na nasprotni strani ulice, ki je popochnoma razbita. Ameriške ranjence so odpeljali v mornariško bolnišnico, vietnamske pa v mestne bolnišnice. Ker pa so bolničarji hoteli in ker trupel v prvem hipu ni bilo možno identificirati, se nekaj ur ni natančno vedelo, koliko Američanov in Vietnamcev je bilo ubitih.

UJETI ATENTATOR

Atentator, ki so ga ranjenega ujeli, ko je skušal uiti, se piše Nguyen Van-hai. Star je 33 let ter je po poklicu mizar. Doma je v Saigonu. Priznal je že, da so mu dali deset tisoč piaster (južnovietnamska valuta) za sodelovanje pri atentatu. Drugega atentatorja je označil za enega izmed voditeljev Vietkonga. Atentator ima dve rani in njegovo stanje je resno. Toda če bo preživel, ga čaka najbrž stršna usoda. Pri zaslišanju bodo skušali iztisniti iz njega vse možne informacije, nato pa ga bodo — kot se v Saigonu že zdaj govori — obsodili na smrt in javno usmrtili.

Ves svet zdaj čaka, kaj bodo storili Američani in kakšno bo njihovo maščevanje. Vendar so pokazali večiko hladnokrvnost. Pazumljivo je, da je pomenil atentat maščevalno dejanje za ameriško in južnovietnamsko bombardiranje Severnega Vietnama, toda vprašanje je, kdo ga je naročil. Vsekakor nobenemu odgovornemu pa čeprav še tako zagrizenemu politiku ni mogoče pripisati take zločinske miselnosti, da bi bil odredil tak atentat. Ni izključeno, da je ta peklenska namera dozorela v možganih kakih neodgovornih saigonskih teroristov, ne da bi bili voditelji Vietkonga ali Severnega Vietnama direktno ali indirektno pomagali. Čudno pa je, da noben severnovietnamski in tudi noben kitajski list ni obsodil atentata in ni izrazil sočutja z nedolžnimi žrtvami. Vsi ponavljajo fraze o

(Nadaljevanje na 3. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 4. aprila, ob 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojano; 10.30 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 11.00 Letni časi v slovenski pesmi; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Vnuček brez dedka«, mladinska radijska igra, napisal Milivoj Matošec. Igra RO.; 12.00 Nabožne pesmi; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmevi tedna v naši deželi. Urednika Mitja Volčič in Dušan Cerne; 14.30 Sedem dni v svetu; 15.30 »Hiša v parku«, detektivska zgodba v treh dejanjih, napisal Giuseppe Romualdi, prevredel Minko Javornik. Igra RO., režira Jože Peterlin; 18.30 Kino, včeraj in danes, pripravil Sergij Vesel; 20.30 Iz slovenske folklorne - Niko Kuret; »Pratka za prvo polovico aprila«; 21.00 Vabilo na ples.

• PONEDELJEK, 5. aprila, ob 11.45 Mali ansambli; 12.15 Iz slovenske folklorne - Niko Kuret; »Pratka za prvo polovico aprila«; 17.20 Širimo obzorja: »Obisk v čedarskem arheološkem muzeju«. Napisal Rado Bednarik; 19.15 Plošče za vas; 20.30 Quiz oddaja; 21.00 Vieri Tosatti: »Otok zakladov«, opera v treh dejanjih.

• TOREK, 6. aprila, ob 11.45 Italijanski akvarel; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 17.20 Italijanščina po radiu; 19.00 Dante Alighieri: »Njegovo življenje«, pripravil Boris Tomazič; 19.30 Postni govori - Dr. Klinec Rudolf; »Zalostne tolažitve«; 20.35 Kulturni odmevi - dejstva in ljudje v deželi; 22.00 Slovenske novele 19. stoletja - Peter Bohinjec: »Kako je to prišlo?«.

• SREDA, 7. aprila, ob 11.35 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol); 12.15 V Trstu pred sto leti; 13.30 Prijetna srečanja, izbor motivov in izvajavcev; 17.25 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol); 18.30 Nove plošče resne glasbe; 19.15 Higiena in zdravje, pripravil dr. Rafko Dolhar; 21.00 Simfonični koncert orkestra gledališča Verdi. Vodi Pietro Argento. Sodelujeta pianista Lilian in Mario Zafred. V odmoru (približno ob 21.30) Knjižne novosti - Martin Jevniak: »Leopold Suhadolčan in njegov roman »Svetlice««.

• ČETRTEK, 8. aprila, ob 11.45 Ameriški odmevi; 12.15 Postne legende - Marijan Vouk: »Desni razbojnik«; 17.20 Italijanščina po radiu; 17.30 Iz albuma lahke glasbe, pripravila Susv Rim; 18.30 Glasbena oddaja za mladino, pripravil Dušan Jakomin; 19.15 Poglavja iz zgodovine slovenske književnosti - Vinko Beličič: »Prešernove pesmi v spomin prijateljem«; 21.00 »Inkvizicija«, drama v treh dejanjih, napisal Diego Fabbri, prevredel Lojze Berce. Igra RO., vodi Branko Gombač.

• PETEK, 9. aprila, ob 11.35 Radio za šole (za II. stopnjo ljudskih šol); 12.15 Pomenek s poslušavkami; 13.30 Z glasbenih festivalov; 17.25 Radio za šole (za II. stopnjo ljudskih šol); 18.30 Slovenski solisti; 19.00 Italija in južni Slovani v letih 1848-1918 - Miloš Vančnik; »Gaetano Salvemini, prijatelj jugoslovanskih narodov«; 19.30 Postni govori - Dr. Jože Prešeren: »Krivico voljno prenašati«; 20.35 Gospodarstvo in delo. Urednik Egladij Vrščaj; 21.00 Verski motivi v operni glasbi, pripravil Dušan Jakomin; 21.30 Socialne vede.

• SOBOTA, 10. aprila, ob 11.45 Glasbeno potovanje po Evrope; 12.15 Kulturni odmevi - dejstva in ljudje v deželi; 15.00 »Volane«. Oddaja za avtomobiliste; 17.00 Pevski zbori Furlanije-Juljske krajine; 17.20 Druzi Vatikanski koncil. Poročila in komentariji; 17.30 Pisani balončki. Radijski tednik za najmlajše. Pripravila Krasulja Simoniti; 18.30 Jazz panorama; 19.15 Družinski obzornik; 20.35 Teden v Italiji; 20.45 Vokalni oktet »Planika« iz Gorice, vodi Fran Valentiničič; 21.00 Postne legende - Marijan Vouk: »Kristusov plašč«; 21.30 Vabilo na ples.

TEDESKI KOLEDARČEK

- 4. aprila, nedelja: Izidor, Dorislav
- 5. aprila, ponedeljek: Vinko, Irena
- 6. aprila, torek: Ivo, Celestin
- 7. aprila, sreda: Radivoj, Bor
- 8. aprila, četrtek: Albert, Vašek
- 9. aprila, petek: Tomaž, Marina
- 10. aprila, sobota: Marko, Dragojka

Izdajatelj: »Novi list« d. z o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska »tiskarna« »Graphis« - Trst, ulica Sv. Frančiška 20 - telefon 29-477

Programiranje naj bo gospodarsko uspešno

Pretekli teden se je sestal v Rimu Nacionalni svet za gospodarstvo in delo, da je preučil poročilo profesorja Petrillija o petletnem gospodarskem načrtu, ki ga je pripravila vlada za razdobje 1965-1969. Svet je v splošnih potezih potrdil gospodarski načrt, kakor ga je prikazal prof. Petrilli na osnovi podrobnejših podatkov, ki so mu jih dale na razpolago posebne komisije, ki so natančno preštudirale petletni načrt glede na razne gospodarske sektorje. Pri tem je Nacionalni svet za gospodarstvo in delo poudaril veljavnost nekaterih temeljnih načel, ki morajo obveljati kot vodila za vse gospodarsko programiranje v Italiji. Prvo teh vodil je, da programiranje ne sme iti na račun produktivnosti italijanskega gospodarstva, ne sme dušiti njegovega zdravega razvoja. Programiranje ne sme biti samo sebi cilj, kot v nekaterih vzhodnih državah, ampak naj pospešuje uravnovesen in dinamičen razvoj pravega tržnega gospodarstva, ki mora ostati konkurenčno, dobičkonosno in odprto, da se dopolnjuje z drugimi gospodarstvi, zlasti še v okviru Evropske gospodarske skupnosti. Programiranje, ki bi zaprlo italijansko gospodarstvo vase, bi povzročilo, da bi to zaostalo

v velikanski tehnični preobrazbi, ki je za je a moderno gospodarstvo; zaostalo bi v uvajanju sistemov avtomacije v tovarnah in racionalizacije v organizaciji podjetij ter v distribuciji produktov. Na ta razvoj mora znati italijansko gospodarstvo spontano reagirati tudi s sistemom programiranja; ostati mora konkurenčno nasproti drugim naprednim gospodarstvom in težiti po tem, da tehnološko dohiti najnaprednejše gospodarske sisteme.

Ta načela sta poudarila prof. Petrilli in predsednik Nacionalnega sveta za gospodarstvo in delo poslanec Campilli tudi v javnih za tisk.

—0—

BLOKIRANJE CEN V JUGOSLAVIJI

Jugoslovanska vlada je pretekli teden kot nujnostni gospodarski ukrep blokirala skoro vse cene za blago in usluge v državi. To je storila z namenom, da bi zaustavila razvoj v smeri inflacije, ker so cene in plače innogo hitreje naraščale, kakor dejanska proizvodnja in produktivnost. Življenjski stroški so se dvignili samo od decembra do februarja za 6 odstotkov.

Vojni zločini v Nemčiji še ne bodo zastareli

V zahodnonemškem parlamentu je do go časa tekla pravda, do kdaj se smejo zasledovati in kaznovati nacistični zločini. Doslej je večja rok za izsleditev in kaznovanje Hitlerjevih pajdašev do 8. maja. Po tem dnevu bi jih nihče ne smel več zasledovati, še manj preganjati ali kaznovati. Splošno pa je znano, da se v tujini skriva pod napačnimi imeni še na tisoče nemških vojnih zločincev, med njimi celo Martin Bormann, Hitlerjev namestnik. Po osmem maju bi se vsi ti krvniki smeli mirno vrniti v Nemčijo, zasesti javne službe in morda v zasmeh celemu svetu povzročiti novo vojno.

V zadnjem hipu pa se je svetovna vest zganila. Vlada v Bonnu se je tudi morala ukloniti pritisku domače in svetovne javnosti. Kljub odporu skritih nacistov, med katerimi nekateri še danes vedrijo v nemških ministrstvih, je nemški parlament razpravljal o podaljšanju roka za izsleditev vojnih zločincev.

Prejšnji teden je izglasoval zakon, da se ta rok podaljša do januarja leta 1970, torej še za pet let. Za predlog je glasovalo 344 poslancev, proti pa 96, štirje so se vzdržali. Uprli so se kaznovanju zločincev po 8. ma-

ju predvsem liberalci in bavarska ljudska stranka. Liberalni pravdni minister Bucher je v znak protesta celo odstopil.

FARUK POKOPAN V KAIRU

Truplo bivšega egiptovskega kralja Faruka, ki je umrl 18. marca v Rimu, so pripeljali v torek zvečer v Kairo z letalom »Comet« Arabske letalske družbe.

Kot je poročal v sredo dnevnik »Al A hram«, so pokopali Faruka v grobnico njegove družine v Saladinovi mošeji v Kairu.

Papež o problemih zakoncev

(Nadaljevanje s 1. strani)

šanja, za katera gre, preveč važna, ker so negotovosti nekaterih preveč bočče, in iz usmiljenja do tistih, katerim je Cerkev dolžna jasen odgovor. Potem je podelil članom komisije svoj blagoslov.

Komisija, ki jo je ustanovil papež za študij problemov glede prebivavstva, družine in rodnosti, je imela zdaj v Rimu svoje četrto zasedanje. Sejam je predsedoval nadškof Leo Binz iz San Paula v Minnesoti. Člani komisije so bili izbrani z raznih strani sveta in zastopajo, kot je naglasil tudi sv. Oče, razne sodobne struje teološke morale, medicine in psihologije na teoretičnem in praktičnem polju zastopane pa so v njej tudi panoge demografije, gospodarstva in sociologije ter trije zakonski pari.

Tako je Cerkev dokazala svojo občutljivost za probleme, ki postajajo v svetu vedno bolj akutni, kot n. pr. problem rodnosti v nekaterih preobjudenih ali preravnih deželah, in s tem povedala, da je pripravljena in sposobna, da poišče s krščanskega stališča rešitve tem problemom, ne da bi se izneverila svojim načelom in naukom o svetosti življenja in o človekovih nadnaravnih ciljih.

HUD POTRES V ČILU

V južnoameriški državi Čile je 28. marca nastal hud potres, ki je poleg velike materialne škode povzročil smrt stotin ljudi. Število mrtvih še ni natančno znano, vendar se zdí, da je samo v rudniku bakra »El Sol dato« in bližnjem naselju El Cobre zgubilo življenje 400 oseb. Prav v tem kraju, ki se nahaja 100 kilometrov od Santiaga, glavnega mesta države, je bilo središče potresa.

Zadnji potres sicer ni imel tako hudih posledic kot pred petimi leti, ko je zahteval približno pet tisoč smrtnih žrtev, vendar predstavlja kljub temu hud udarec za to južnoameriško državo.

Josip Vidmar o slovenski narodnosti

Josip Vidmar, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, je objavil v prvi, trojni letošnji številki *Sodobnosti* zanimiv in dolg esej o slovenski narodnosti, iz katerega prinašamo nekaj najbolj značilnih odstavkov. Podnaslovi so naši.

UREDNIŠTVO

Kaj je narodnost? Vsi naši pojmi, kakor narod, rod, narodnost vsebujejo koren »rod«, ki je popolnoma analogen romanskemu »natičn«. Iz tega je nemara dopustno sklepati, da je prvotno pojmovanje tega dejstva in prvoten občutek zanj, saj je več kot verjetno, da je pojem nastal iz občutka, predstave o nekakšnem sorodstvu, o nekakšni rodovni povezanosti pripadnikov naroda, ki je bil v svojem zametku gotovo — rod. Kaj je tedaj osnova narodnemu čustvu? Verjetno čustvo sorodnosti, ki je prva in najnaravnejša manifestacija človekove višje narave, njegove prvotne družnosti. Človek po tej svoji višji naravi more živeti zaprt vase. Njegov duh, zlasti pa njegovo čustvo, pa ga imenujmo ljubezen ali kak drugače, si iščeta izhoda in si najdeta prvi objekt v rodbini in rodu. To je prvi življenjski prostor, ki si ga človeško čustvo osvoji in ravno čustvo je izhodišče za vse nadaljnje prodiranje in blago osvajanje sveta in človeštva po duhu in ljubezni. Preprosto in starodavno je to čustvo, vendar vsi vemo, da samo prek tega čustva čutimo tudi s človeštvom in za človeštvo. Narodno čustvo je prva zmaga asociativne, višje narave v človeku nad težko, divjo sebičnostjo in samopašnostjo. Človeku nalaga dolžnosti do skupnosti, ki niso zmeraj lahke, včasih pa zahtevajo od njega tudi žrtve in zadnje žrtve. Kot tako je to čustvo vredno spoštovanja, nege in skrbi, da ostane zvesto samo sebi in da se ne izrodi v omejenost ali pretiranost.

Narodnost je važna

Zdelo se mi je naravno in nič se nisem čudil, da so referenti na kongresu (VIII. kongres Zveze komunistov Jugoslavije), poudarjali spoštovanje do narodnega čustva in njegovo nedotakljivost. Kako bi moglo biti drugače na zborovanju članov Zveze komunistov? Narodnost je danes, zlasti pri nas, v Evropi, važna sestavina sleherne individualnosti, ki se je ne smeš dotikati, če nočeš prižgati celotne osebnosti. In krh za osebnost je ena izmed prvih zahtev humanizma, tem prej socialističnega humanizma, če ni ta izraz pleonazem, ko vendar socializem ni nič drugega kakor najdoslednejše razvit humanizem našega časa. Vrh tega mora biti slednjemu borcu za brezrazredno družbo jasno, da taka družba ni mogoča v skupnosti, v kateri ni popolne enakopravnosti vseh državljanov, se pravi, v kateri ne bi bilo popolnoma enakopravnih narodov. Narodno čustvo, ki je tedaj v mnogonarodni državi zelo občutljiv in nepodkupljiv barometer za napetosti med etničnimi enotami, je eden od nezmotljivih »pokazateljev« o resničnem stanju socialističnih odnosov v taki državi.

Predsednik Tito je v svojem referatu poudaril, da je bilo to vprašanje pri nas rešeno »na načelu enakopravnosti vseh narodov, na njihovi prostovoljni združitvi s pravico do odcepitve«. Vendar je hkrati podčrtal tudi to, da »so ljudje in celo komunisti, ki so se naveličali močnega gesla iz naše osvobodilne borbe in ki so mnenja, da so se nacionalnosti v našem socialističnem družbenem razvoju že prežvele in da je potrebno, da odmro. Ti ljudje mečejo enotnost narodov v en koš z likvidacijo nacij in z ustvarjanjem nečesa novega, umetnega, se pravi enotne jugoslovanske nacije, kar je malodane podobno asimilaciji in birokratski centralizaciji, unitarizmu in hegemonizmu.«

Če razmišljam o nastopanju takih mnenj v naši javnosti, sem si na jasnem glede dveh poglavitnih dejstev, ki so z njimi v zvezi. Prvič izvira take teze res očitno iz vrst nekakšnih intelektualcev in javnih delavcev, ki pa jih nemara ni tako zelo malo, kakor se splošno misli, ker bi se sicer njihove ideje sploh ne mogle tako glasno pojavljati v naši družbi. In kdo drugi kakor intelektualci ali javni delavci naj bi se sploh ukvarjal s takimi spekulacijami? Drugo dejstvo, ki ga tudi ni prezreti, pa je to, da so te teorije hote ali nehoti predvsem naperjene zoper Slovence in še zoper Makedonce, kajti pri »likvidaciji narodnosti« gre predvsem za likvidiranje posebnih jezikov, kakor tudi »asimilacija« ne pomeni nič drugega kakor jezikovno in še kulturno asimilacijo — koga? Spet nas z Makedonci. Ne

vem, kako reagirajo na te »ideologije« Makedonci, vem pa, kako odgovarja nanje naše slovensko narodno čustvo, in sem prepričan, da so za sožitje naših narodov nenavadno škodljive in dvakrat nenavadno škodljive, če ravno tako neugodno vznemirjajo čustva prebivalcev naše najjužnejše nacionalne republike.

Kadar hočejo biti antinacionalni ideologi ali bolje rečeno nacionalni ideologi »jugoslovanskega naroda« načelni, se zlasti radi opirajo na preživelost nacionalizma in na internacionalizem, ki je eden od izhodišč socializma. Glede preživelosti nacionalizma trdijo, da je nacionalizem v odmiranju, da ne more več progresivno vplivati na dogajanje ne v svetu ne pri nas doma. Seveda je očitno, da je nacionalizem danes v mogočni rasti, ne v upadanju ali v odmiranju. Saj zgodovina ne pomni tolikšnih sprememb na podobi sveta, kakršne predstavlja današnje osvobajanje kolonialnih narodov, ki ga je v celoti šteti med nacionalne osvobodilne boje in med zmage nacionalne ideje, pa naj bi bili narodi ali rodovi, za katerih svobodo gre, na še tako primitivni stopnji razvoja in etnične izoblikovanosti. Kakšno odmiranje te ideje v svetu? In kako je premagana pri nas, v naši socialistični družbi?

Teza imenovanih »ideologov« sloni na takihle premislah. Živimo v državi in v skupnosti narodov, katerih poglavitni napor je usmerjen v realizacijo socialističnih odnosov. Spricho tega je nacionalno vprašanje povsem nevažno ali celo škodljivo za naš pravi napredek; treba ga je tedaj čimprej popolnoma odpraviti z dnevnega reda. V ta namen se je treba odločiti za enotno narodnost in na tej novi osnovi dograditi socializem, v katerega ideološki zakladnici zavzema eno izmed najvažnejših mest — internacionalizem. Vsekakor nenavadna logika, kajti vse to se pravi v imenu internacionalizma skrbeti za izdelavo nove nacije in skušati nacionalizem premagati z novim »višjim« nacionalizmom, ne pa s socialističnim urejanjem te problematike, ki je rešljiva samo na en način. Kakor je mogoče brezrazredno družbo ustvariti samo z odpravo vseh narodnih neenakopravnosti, tako je mogoče doseči pravi internacionalizem samo s pravičnim reševanjem vseh nacionalnih problemov.

V prizadevanju teh neprijetnih »ideologov« ne vidim nobenega socializma, čeprav govorijo o njem, pač pa sem prepričan o njihovi težki obremenjenosti z dediščino, nesodobne in povsem nesocialistične preteklosti, ki jo je resnično in na vrak način treba odkloniti in obsoditi...

Nekje v tem razmišljanju sem že zapisal, da so nacionalizmi različni in da je na svetu t. l. liko nacionalizmov oziroma narodnih čustev, kolikor je narodov. Vsak narod občuti svojo eksistenco in svojo usodo drugače in spremlja svojo zgodovino z drugačnimi občutki. Neke posebnosti ima tudi naš, slovenski nacionalizem. Če naj najprej omenim najpozitivnejšo od njih, bi dejal, da je naš nacionalizem zelo človeški, ker je popolnoma neagresiven. Naravna stvar. Naša maloštevil-

nost in omejenost ozemlja, ki je ostala v naši lasti, nista nikdar budili v nas oziroma nista pustili, da bi se v nas razvila kakršna koli in proti komur koli usmerjena agresivnost. Nas nacionalizem je zgolj defenziven in zaradi tega — po zaslugi ali ne — med izrazitimi egoizmi mnogih narodov, kakor sem že rekel, zelo človeški. Razumljivo je, da je pri tem spricho trdega tisočletnega hlapčevanja obremenjen z ne, o precejšnje občutljivostjo ali celo preobčutljivostjo, ki se molče zapira vase, ki je nezaupljiva in nekoliko malodušna. Vrh tega pri tem ni spregledati važnega dejstva: slovenski nacionalizem ni bil nikdar povezan z nikakršno državotvornostjo. V državah, v katerih so Slovenci živeli, so bili podložniki ali tuji, v nemškem cesarstvu in v Avstriji so bili prvo, v stari Jugoslaviji pa državljani neke podrejene vrste, saj so se morali skoraj ves čas obstoja te politične tvorbe vzdrževati na borti za pravice svoje narodnosti, čeprav so je ta država nekaj časa imenovala kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Vsaj ta psihološka dejstva je treba imeti pred očmi, če hočemo prav razumeti, spoznati in oceniti naš današnji nacionalizem in naše intimnejše odnose do naše današnje jugoslovanske stvarnosti.

Kombinacije z narodno usodo

V novi socialistični Jugoslaviji seveda našega obstoja nihče ne ogroža. In vendar ni mogoče reči, da bi bilo slovensko narodno čustvo do kraja pomirjeno in utešeno. Gotovo igra pri tem precejšnjo vlogo občutljivost, ki sem jo omenil kot dediščino preteklih časov. Res pa je, da naposled mora vsakemu Slovencu že presedati to večno ponavljajoče se kombiniranje o enotnem jugoslovanskem narodu, katerega nastanek ali rojstvo ali izdelavo bi neogibno plačali z resignacijo ali z izgubo svoje individualnosti ravno Slovenci. Če ostanem pri ocenjevanju takih pojavov na popolnoma nepolitični ravni, moram reči, da je v njih nekaj netaktnega in brezčutnega, kar mora povzročati resna nerazpoloženja, ki so popolnoma nepotrebna in ki ne morejo koristiti nikomur in ničemu. Ni si namreč težko odgovoriti na vprašanje, ki je spricho teh kombinacij naravno: kakšnega reda državljani pa so ti, ki smejo kombinirati z našo narodno usodo, in kakšnega reda državljani smo mi, ki moramo biti v njihovih spekulacijah objekti?

Na žalost niso to edini pojavi, ki dajejo povod za nekakšno vznemirjenost slovenskega nacionalnega čustva. Z njim je na primer ozko povezano vprašanje slovenske jezika, ravnanja z njim v našem življenju izven meja Slovenije in celo v Sloveniji sami. O tem je bilo napisanih in govorenih morje besed, pravičnih in krivičnih obtožb, ki jih čutimo kot krivice in zapostavljanje, in to zlasti v zvezi s kulturnimi manifestacijami. Te strani spada v kategorijo površnosti, nepazljivosti, neobveščenosti, nekatere pa tudi v poglavje instinktivnega neupoštevanja tega, kar je slovensko. Toda to so kljub vsemu manj važne in manj dalekosežne stvari, čeprav ni mogoče reči, da ne

(Nadaljevanje na 9. strani)

Atentat v Saigonu

(Nadaljevanje s 1. strani)

»maščevanju patriotov«, in grožnje, kaj se bo še zgodilo z Američani, če se ne umaknejo iz Južnega Vietnama. Jasno pa je, da je ta atentat le potrdil odločenost Američanov, da ostanejo tam in ne dopuste, da bi padla dežela pod oblast Vietkonga, Ho Či Minha in Mao Tse Tunga.

Na splošno se pričakuje, da bodo Američani zdaj še poostreli svoja bombardiranja Severnega Vietnama. Nekateri so se bali, da bodo iz maščevanja bombardirali severnovietnamsko prestolnico Hanoi, toda to se doslej ni zgodilo, in predsednik Johnson je pokazal v svojih prvih izjavah precejšnjo mero treznosti, ko je sicer označil atentat »za cinično brezobzirno dejanje« in izrazil svoje sočutje in sočutje ameriškega naroda z ameriški in vietnamski žrtvami, vendar pa ni grozil. Rekel je le, da »bodo taka dejanja le še potrdila odločenost ameriške-

ga naroda in vlade, da še dalje nudi in poveča svojo pomoč vietnamskemu narodu in vadi.« Pristavil je, da bo takoj zahteval od kongresa sredstva za gradnjo nove zgradbe veleposlaništva v Saigonu, ki bo »simbol več naše vzajemnosti z vietnamskim narodom.« Vendar vlada v svetu splošno prepričanje, da bodo postali Američani še trši v svojem boju proti komunizmu v Vietnamu in da so se izgledi za pogajanja, ki naj bi poravnala vietnamski spor, zelo poslabšali. To mnenje je izrekla tudi britanska vlada. B'azno dejanje dveh teroristov iz podzemlja je morda pahnilo svet na rob velike vojne v Aziji, kakor je svoj čas atentat v Sarajevu pahnil vso Evropo in velik del ostalega sveta v prvo svetovno vojno.

CESTITAMO!

V cerkvi na Repentabru sta si v soboto 27. marca obljubila večno zvestobo dr. Rafko Dolhar in gđc. Nadja Birska. Mladoporočencema iskreno čestitajo znanci in prijatelji in jima želijo mnogo sreče v novem življenju. Cestitkam in voščilom se pridružuje tudi Novi list.

Tržaškega

Dolina:

Razprava o naftovodu v občinskem svetu

V četrtek 25. t. m. je občinski svet v Dolini na pobudo Slovenske skupnosti razpravljal o naftovodu Trst-Bavarska. Diskusija je bila zelo živahna in zanimiva. Najprej je župan Dušan Lovriha poročal, kako je prišlo do tega, da je prejšnji občinski odbor sklenil izdati dovoljenje za gradnjo naftovodnih naprav na ozemlju dolinske občine.

Razlogi in opravičila, ki jih je navedel, niso prepričali svetovavcev Slovenske skupnosti, ki so že od vsega začetka pravočasno zahtevali, naj o naftovodu razpravlja občinski svet. Toda na žalost — je poudaril dr. Alojz Tul — je občinski odbor izdal dovoljenje, ne da bi prej o tem obvestil občinski svet ter ne da bi predhodno učinkovito zavaroval interese prizadetih kmetovavcev, ki bodo razlašeni. Res je namreč, da slednji še sedaj ne vedo, po kakšnih cenah in kdaj bodo razlašeni. Vse bolj previdno so ravnale občine Doberdob, Manzano in Tricesimo, skozi katere bodo požene samocevi. Dolinska občina pa, ki bo najbolj prizadeta, je kar tako na lahko in hitro dala dovoljenje. Občina bi lahko na osnovi zakona zahtevala razne ugodnosti in obvezo za pravično odškodnino, kar je zdaj vse šlo po vodi.

Na vse te utemeljene kritike župan ni znal drugega odgovoriti, kot da so gotovi krogi pritiskali nanj in da bo interese od prizadetih lastnikov branil konzorcij in ne občina. Pri tem je javno dal neko izjavo, ki utegne škoditi konzorciju pri pogajanjih za cene z Industrijsko cono: dejal je namreč, da bodo prizadeti lastniki žalostni, če jim ne poberejo zemlje!

Ob zaključku razprave, ki je trajala čele štiri ure, je šla na glasovanje resolucija Slov. skupnosti, ki poziva občinski odbor, naj zaščiti in podpre prizadete lastnike zemljišč.

Resolucija

Občinski svet v Dolini, zbran na seji dne 25. 3. 1965, v zvezi z nameravano graditvijo naftovoda Trst-Bavarska z izhodiščem na ozemlju dolinske občine:

u g o t a v l j a,

da gre za izredno važno vprašanje, saj bo v ta namen razlaščenih več sto lastnikov kmetijskih zemljišč za skupno več kot milijon kvadratnih metrov, zaradi česar bo v nekaj letih popolnoma spremenjena ekonomska, socialna in narodnostna podoba dolinske občine;

o b ž a l u j e,

da župan ni predložil to vprašanje novemu občinskemu svetu kot najvišjemu predstavniškemu organu občanov, da bi mogel še pravočasno zavzeti stališče, ki bi najbolj koristilo zlasti prizadetim občanom;

o b s o j a

prenagljeni sklep občinske uprave, ki je dala dovoljenje za gradnjo naftovodnih naprav, ne da bi se prej o tem posvetovala s prizadetimi lastniki zaseženih zemljišč, s strokovnjaki in drugimi organi ter ne da bi izrabila vse pravne in druge možnosti, ki so

se ji nudile, da bi predhodno in učinkovito zaščitila splošne interese vseh občanov in posebej onih, ki bodo razlašeni;

p o z i v a

občinski odbor, naj z ustreznimi intervencijami izposluje pri merodajnih krogih takojšnje izplačilo za razlašena zemljišča in po tekoči tržni ceni ter nastavev domače delovne sile pri novih napravah, nadzoruje postopek in način razlaševanja občinskih zemljišč ter samo gradnjo naftovodnih naprav, da bodo v skladu s prejetimi pogoji ter da bodo zaščiteni interesi kmetijstva in zdravje prebivalstva. Odbor naj dalje čimprej ugotovi, kdaj točno se bodo začela dela v zvezi z naftovodom, da bodo prizadeti vedeli, če letos lahko še obdelujejo zemljo.

Resolucijo so podprli le svetovavci Slov. skupnosti, medtem ko so jo komunistični in socialistični svetovavci zavrnil. Tako se lahko prizadeti občani sami prepričajo, da se je komunistična občinska uprava z odklonitvijo resolucije Slov. skupnosti postavila proti njihovim koristim. Radovedni smo, kaj bo zdaj g. župan Lovriha naredil za zagotovitev pravične odškodnine in takojšnje izplačilo ob podpisu pogodbe.

Ob koncu je občinski svet sprejel sklep, naj bo v upravni odbor Ustanove za industrijsko področje vključen tudi predstavnik dolinske občine. Predlog so podprli tudi svetovavci Slov. skupnosti, ker je zahteva po zastopniku dolinske občine v omenjenem odboru v volilnem programu liste Slov. skupnosti na vidnem mestu.

TRST V ZNAMENJU HLADILNIKOV IN PRALNIKOV

31. marca je potekel rok, ki ga je določila jugoslovanska vlada za svoboden uvoz raznega blaga in strojev v vrednosti do 200 tisoč din in ki je veljal samo za tiste ljudi na tej strani meje, ki so bili rojeni na jugoslovanskem ozemlju. Ta ukrep je rodil nepričakovane posledice. Ves zadnji mesec se je v Trstu in v Gorici izredno stopnjevala zlasti prodaja hladilnikov, in pralnih strojev, pa tudi raznih drugih predmetov, med katerimi moramo s posebno simpatijo omeniti kopalne kadi. Zlasti zadnje dni so na vseh koncih in krajih v Trstu stali osebni avtomobili z italijanskimi in jugoslovanskimi registrskimi tablicami, ki so imeli privezane na strehi velike škatle iz kartona s kupljenimi stroji.

Težko je reči, ko'lik hladilnikov, pralnih strojev in drugega je šlo v teh zadnjih dveh mesecih s takimi posebnimi dovoljenji čez mejo v Slovenijo; gotovo nekaj tisoč. Kot je slišati, je samo zadnja dva dni izdal jugoslovanski konzulat v Trstu nad 500 dovoljenj.

Ta zadeva pa je tudi pokazala, koliko trajnih dobrin lahko absorbira slovenski trg v tržaškem in goriškem za'edju, kar je gotovo dober obet za razvoj medsebojne trgovine v bodočnosti.

iz delovanja deželne sveta:

O SEDEŽU ODBORNISTEV ZA KMETIJSTVO IN KRAJEVNE UPRAVE

Prejšnji teden se je v deželnem svetu zaključila razprava o zakonskem osnutku, ki med drugim predvideva, da bo sedež odbornišva za kmetijstvo in odborništva za krajevne ustanove (občine, pokrajine) v Vidmu. Kot smo že poročali, je k temu zakonskemu osnutku vložil predstavnik Slov. skupnosti dr. Škerk dva spreminjevalna predloga. Prvi je predvideval, naj ostane sedež obeh odborništev v Trstu, v Gorici in Vidmu pa naj se ustanovita le dve deželni izpostavi, ki naj rešujeta in urejajeta vprašanja, za katera sta pristojni omenjeni odborništvi. Če bi pa ta predlog ne bil sprejet, naj se pa v Trstu ustanovi podobna izpostava, katere delokrog bi poleg Tržaške obsega tudi Goriško.

Dr. Škerk se je pri utemeljitvi svojih predlogov skliceval na črko in duh posebnega statuta, ki predvideva široko decentralizacijo deželne uprave, kar naj se izvede bodisi s tem, da se občinam in pokrajinam poveri čimveč kompetenc, bodisi s tem, da se po deželi namesti več uradov ali izpostav, s čimer se ne bo treba zlasti predstavnikom oddaljenih občinskih uprav in posameznikom dolgo voziti, preden pridejo do pristojnega urada.

Sredinsko-levičarske stranke (KD, PSI in PSDI) pa so na osnovi sprejetega sporazuma predloge slovenskega zastopnika in drugih zavrnil in tako je bil zakonski osnutek izglasovan v taki obliki, kot ga je predložila deželna vlada.

Nabrežina:

SEJA OBČINSKEGA SVETA

Na ponedeljkovi redni seji občinskega sveta je župan sporočil, da bo občinska uprava slovesno proslavila 20-letnico odporiškega gibanja. Spored prosave bo predvidoma obsegal slavnostno sejo občinskega sveta, na kateri bi o g'obljem pomenu rezistence spregovorila dva kulturna delavca, eden slovenske in eden italijanske narodnosti. Na isti seji pa bi svet sklenil poimenovati trg pred županstvom po padlih za svobodo.

Župan je tudi obširno govoril o stanovanjski stiski in o prizadevanjih uprave, da bi pristojne ustanove zgradile nove hiše za delavce. Nada'je je župan na vprašanje socialističnega svetovavca Zerillija podal historiat zapletenega in kočljivega vprašanja ustanovitve igralnice v Sesljanu. O zadevi se je pričel razpravljati leta 1951, ko je neki industrijec iz Trsta vložil prošnjo za ustanovitev igralnice. V naslednjih letih so bile vložene še štiri druge prošnje. Župan je poudaril, da se noče o problemu izreči vendar je ugotovil, da je po obstoječem kazenskem zakoniku hazardna igra prepovedana.

Sledila je razprava o občinskem prispevku 1 milijona lir krajevni turistični ustanovi, kar je že na eni prejšnjih sej sprožilo živahno polemiko. V tej zvezi je župan po obširnem poročilu pristojnega odbornika izjavil, da bo novi predstavnik občine v upravnem odboru omenjene ustanove deloval v skladu s programskimi točkami političnega sporazuma, v okviru katerega je nakazana rešitev tudi tistih problemov, ki so tvorili predmet kritike nekaterih svetovavcev (g'ej napise v slovenščini itd.). Za delitev prispevka so glasovali vsi svetovalci razen komunistov.

KDAJ BODO VOLITVE?

Ne samo bodoče upravne volitve, marveč celo dan, kdaj naj se vršijo, je začel razburjati duhove na Goriškem. Po pravih bi jih morali sklicati že za konec maja. Potem je kazalo, da se večini strank zdi ta datum prezgodaj. Z bolj natančnim dnevom je prišel na dan, kot smo omenili že v zadnji številki, notranji podtajnik Ceccherini. Na zborovanju svoje, socialnodemokratske stranke, v Gradežu je po uradno napoveal 13. junij kot od vlade določen dan za volitve na Goriškem. Proti načinu objave in ali je sploh tisti dan že uradno določen, je vložil misinski poslanec Franchi interpelacijo na notranjega ministra. Pritožuje se, da ni pravilno, če dobi javnost sporočilo o tako važni splošni zadevi iz objave nekega krajevnega strankinega zborovanja. Pravica za določitev voilnega datuma pripada prefektu v sporazumu s predsednikom prizivnega sodišča. Doslej pa ni izdala prefektura še nobenega odloka in javnost se po pravici sprašuje, kdaj bodo razglašene te volitve.

ZOPET ODPUSTI Z DELA

V podgorskih tkalnicah grozijo novi odpusti delavstva. Sindikalne organizacije so prejele od združenja industrialcev obvestilo, da je sklenilo vodstvo bombažnih tovarnov odpustiti zopet večje število uslužbenecov do 15. aprila. Odpust z dela grozi 545 delavcem in delavkam, v Podgori ter 14 delavcem in 117 ženskam v tovarni istega podjetja v Ronkah.

Beneška Slovenija**Gorenji Barnas:****NENAVADEN SLUČAJ**

Nekaj nenavadnega se je pripetilo prejšnji teden mladeniču Enzu Černoia iz naše vasi. Na motornem kolesu se je vozil iz Čedadu proti domu. Sam ne ve, iz kakšnega vzroka se mu je nenadoma odtrgalo kolo iz vozila in je on sam tako nesrečno padel na trda tla, da je več časa obležal v popolni nezvesti. Prav nič se tudi ni zavedal, kako je prišel domov in sploh, ali se mu je pripetila nesreča.

Naslednji dan se je z avtobusom peljal v Čedad. Sredi poti so nekateri potniki zagledali strto vozilo na cesti in so začeli vpiti, da se je pripetila nesreča. Tedaj se je šele Černoia zavedel in mu je prišlo v spomin, da je on tisti, ki se je prejšnji dan ponesrečil. Ustavi se pri avtobusu in »ponesrečeni« je prišel do svojega vozila, pretres možgan mu je pa še ostal.

Špeter Slovenov:**ŠOLA — BIRMA**

Bali smo se že, da bo ostala gradnja novega poslopja za srednjo šolo le na polovici. Prvi predujem države za stavbo, v znesku 45 milijonov lir, je bil že porabljen. Te dni pa je prišlo sporočilo iz Rima, da je prosvetno ministrstvo nakazalo še 50 milijonov za dokončna dela. Poslopje gradi videmsko stavbeno podjetje »Ars et Labor«. Ptrebnih pa bo še nekaj milijonov za notranjo opremo.

V nedeljo je obiskal našo faro videmski nadškof. Opravi je kanonično vizitacijo. Popoldne je pa imel birmovanje v farni cerkvi. V domačem jeziku ni bilo verskih obredov, ker je obveljalo načelo, »naj ostane vse neizpremenjeno« kot je bilo naročeno še pred vizitacijami.

GORIŠKI AVTOBUS

Na eni zadnjih občinskih sej je prišla zopet v razpravo tudi točka o mestnih avtobusih. Po ponesrečenem zakupu od strani podjetja ATA je prevzela mestno prevoznitvo družba Ribbi. Priznati je treba, da se je pod njenim ponovnim vodstvom precej izboljšal mestni osebni promet. Avtobusi vozijo bolj točno po voznem redu; osebje je postalo bolj uslužno, ker ni v vednem strahu kot poprej zaradi mezdnih izplačil; povečal se je tudi promet na avtobusih.

Tu bi morali pripomniti, na željo mnogih naših bravcev, da bi morali prihajati avtobusi k večernim vlakom ob njih prihodu, da bi ne bilo potrebno čakati potnikom na postaji po deset ali še več minut.

Kot je znano, je bila pogodba med občino in Ribbijem kratkoročna. Prihajali so namreč tudi predlogi, naj bi občina sama prevzela osebni mestni promet v svojo neposredno upravo. Preden bi se pa to zgodilo, bi si morala mestna uprava nabaviti kakih deset novih avtobusov. V ta namen bi pa bilo potrebnih kakih 123 milijonov lir.

Za sedaj je mestni svet sklenil, da se podaljša pogodba z Ribbijem podjetjem največ za nadaljnjih devet mesecev. Medtem pa bodo izvedenci dokončno proučili vprašanje morebitne municipalizacije mestnih avtobusov.

SLABA ORGANIZACIJA

Ne vemo a bi imenovali slabo organizacijo od strani kmetijskega inspektorata ali brezbriznost kmetovavcev, kar se je zgodilo z razdeljevanjem semenskih potrebščin. Ministrstvo je namreč nakazalo tri milijone lir za nabavo semenskega krompirja. Enako vsoto so nakazali tudi za nabavo semen in krmilnih rastlin. Vsak prosilec naj bi prejel seme v iznosu 5000 lir. Slišali pa smo, da se je za te ugodnosti pobrigalo premalo naših posestnikov, ki niso vložili prošenj do določenega roka 31. marca bodisi zaradi neurejene organizacije ali pa zaradi lastne brezbriznosti. Končalo je tako, da so vse neuporabljene vsote vrnili v Rim in je s tem naše kmetijstvo, v že itak revni deželi, utrpelo škodo.

Vrh:**NAŠE GOSPODARSTVO**

Letošnja pomladanska dežja gredo že h kraju. Kmetijsko nadzorništvo v Gorici je tudi letos priskočilo na pomoč našim gospodarjem s podporami za nabavo semen. Vrhovskim gospodarjem so dodelili okrog 50 tisoč lir. Vsota ni prav velika, toda mnogi gospodarji se sploh niso pobrigali, da bi vložili prošnje za podpore, kar bi pač bilo pravilno.

Kmalu bomo tudi v poletni sezoni. Na naši kraški planoti je tudi poleti prijeten hlad, ki vabi izetnike in tujce. Dosti je tudi prirodnih in zgodovinskih znamenitosti, ki bi prišle v poštev za razvoj turizma tudi pri nas. Predpogoj pa so najprej dobre ceste, ki na naši planoti še vedno manjkajo. Drugo pa je vprašanje naših gostišč, ki bi bila potrebna, da se moderno in vabljivo uredijo. Turizem bi lahko tudi za naš kraj postal dober vir dohodkov za naše gospodarstvo.

GOSPODARSKI ZAVOD

Slovenski gospodarski zavod v Gorici, Kmečka banka, ki deluje že 56 let, je izdal poročilo o svojem delovanju v letu 1964.

Iz poročila posnemamo, da se Kmečka banka dobro razvija, kljub gospodarskim težavam, ki so našo pokrajino najbolj prizadele. Banka ima letos 77 članov. Gospodarsko poročilo izkazuje 4 milijone in 640 tisoč lir čistega dobička. Zadržno premoženje se je zvišalo za tri milijone 229 tisoč lir in znaša 30 milijonov in pol lir. Upravni stroški so znašali 26 milijonov in 958 tisoč lir. Občni zbor je sklenil, da se večina čistega dobička, to je 3.900.000 lir pripiše rezervnemu skladu, za dividende članom bo zavod izplačal 681.950 lir. Ostalo bo za dobrodelne namene 67 tisoč lir, katere banka običajno potroši za podpore dijakom v obliki knjig in zvezkov.

VEČERI OB SREDAH

V sredo je predaval v Gregorčičevem klubu publicist Janko Pleterski iz Ljubljane. Govoril je o koroškem vprašanju in je obravnaval zlasti ozadje in diplomatsko trenje ob koroškem plebiscitu leta 1920. Tak politično-zgodovinska predavanja so za naše občinstvo velike važnosti.

REVNA POKRAJINA

V soboto je razpravljajal goriški pokrajinski svet o proračunu za leto 1965. Štiriletna poslovna doba pokrajinskega sveta gre proti koncu in je torej potrebno spraviti proračun pod streho. V triurni razpravi se je izkazalo, da ne bo mogla pokrajinska uprava izvršiti vseh lepih načrtov, ki so na papirju pripravljene. Proračun namreč izkazuje 470 milijonov in 500 tisoč lir primanjuljaja, ki bo še povečal dolgove iz prejšnjih let, ki znašajo že tri milijarde in 21 milijonov lir. Svetovalec Marinčič, predstavnik socialistične stranke, je izrazil mnenje, da ni torej čudno, če se ne morejo popraviti zaradi pomanjkanja sredstev ceste na Krasi, v Sovodnje in v Steverjan ter še druga potrebna dela. Proti proračunu se je tudi izrazil slovenski zastopnik Makuc, in sicer iz protesta proti členu 167, ki razlašča zemljo slovenskih kmetov v Štandrežu. Za pokrajinski proračun je glasovalo 15 svetovalecev, in sicer demokristjani, socialni demokratje, liberalci in misovec. Ostalih devet je oddalo nasprotno glasove. Italijanski listi podčrtujejo, da je to pot slovenski zastopnik glasoval proti večini.

STEVERJAN

Po dolgem času kaže, da se bo uredila tudi cesta z Bukovja do Dvora in dalje do Križišča. Županstvo je že sklenilo, da bo razpisalo dražbo za asfaltiranje te ceste. Potrebna vsota 7 do 8 milijonov lir je že predvidena v občinskem proračunu. Zato se bodo dela začela verjetno še pred poletjem. Popravila so potrebna tudi še nekatere druge občinske poti, za katere si občinska uprava prizadeva, da bi jih uredila v najkrajšem času.

Okrepiti nameravajo tudi občinski vodovod. V ta namen nameravajo postaviti močnejšo črpalko na Oslavju, da ne bo zlasti v poletnem času primanjkovalo vode za hiše in živino.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Polemičen dialog

Spoštovano uredništvo,

ker je *Katoliški glas* 18. marca 1965 izšel s člankom »Vsiljevanje levega katolicizma«, ki ni naperjen samo proti naši reviji, ampak je polemičen tudi do Vašega cenjenega lista, Vas naprošam, da objavite naslednji sestavek.

Katoliški glas je 18. marca natisnil na vidnem mestu oster napad na nekatere članke in na učenje jenost revije Most.

Ostrina nas sili, da sprejmemo polemični dialog in ob začetku drugega letnika revije jasno povemo, kaj smo in kaj hočemo, čeprav se nam polemika zaradi polemike upira, posebno še na način, ki ga uporabljajo zgoraj omenjeni časopisi.

Potrebnost je torej, da posežem nekoliko v zgodovino mladega človeka na Tržaškem, kakor smo jo sami doživljali. Okoli leta 1950 smo doraščali na slovenski srednji šoli v Trstu in spoznavali značilnosti obeh najvidnejših ideologij, ki si lastita današnji svet in ki vdirata prav v osebno življenje vsakogar. Čeprav je bilo naše osnovno izhodišče krščansko, predvsem zaradi družinskega izročila, smo se začeli pozneje od krščanstva oddaljevati. To je pojav, ki je značilen za ves današnji svet, posebej pa še za mladino. Moderni človek (in mi nismo bili izjema) je pripravljen sprejeti Kristusov nauk, kakor nam ga prinaša Evangelij, in je celo pripravljen sprejeti nepopolnost njegovih oznanjevalcev, ne more pa se strinjati z neznosnim klerikalnim vzdušjem, ki velikokrat prevladuje v nekaterih katoliških krogih.

Kaj je klerikalizem? Med vsakdanjostjo, kjer ti je živeti, in miselnostjo zaprte skupine zraste napetost nerazumevanja in pretvare, ki te potisne, če jo sprejmeš, v stanje, kjer se večina vrednot prevrže na glavo. Za modernega človeka (še posebej za mladega) pa ni razloga, da bi nase prejel še to napetost, saj ima že svoje težave, ko se mora vživljati v moderni svet.

Spominjam se, na primer, da so te takrat v katoliškem krožku grdo gledali, če si šel v soboto popoldan na ples. Danes se je seveda stanje izboljšalo, saj katoliški krožek sam v sobotah zvečer organizira zelo prijetne pleske. To sprostitev so s svojim neumornim in ideelnim delom dosegli predvsem nekateri laiki, ki jim gre vse priznanje.

Spominjam se tudi, da je bilo že takrat pri Italijanih drugače. Vzdušje v njih krožkih je bilo bolj sproščeno, bolj radoživ, skratka, bolj evangeljsko optimistično.

Znašli smo se torej v tragičnem precepu, ki nas je z ene strani od religioznosti odganjal, z druge pa zopet pritegoval. To zadnje predvsem po zaslugi Jezusovega nauka, za katerega smo kljub vsemu slutili, da je RESNICA.

Podobna situacija se je izoblikovala, ko smo začeli od bliže spoznavati polpreteklo slovensko zgodovino: s krščanskim naukom so nam hoteli servirati izgubljen mitologijo posrednega ali neposrednega kolaboracionizma, ki pa se nam je Tržačanom takoj v začetku zazdela sumljiva.

Ko se je nujnost odločitve in izbire med tradicionalnim katolištvom in komunizmom stopnjevala (ta zadnji je nekje prav tako totalen, ker zahteva pristanek celotnega človeka za vse dobro in za vse slabo svojega nauka in prakse), smo zvedeli za Edvarda Kocbeka in njegovo ideološko skupino.

Spoznali smo, da eksistira še drug način, kako je moč biti kristjan. Po slabih izkušnjah se nismo toliko zanimali za Kocbekove spise, kakor meni Katoliški glas, bolj smo se ozirali na njegova dejanja. Kajti »po njih delih jih boste spoznali«.

Vprašali smo se, ali je bil in kako je bil Kocbek kristjan. Spoznali smo, da je bil in da bi v določenem trenutku za svojo osebno korist lahko krščanstvo opustil. Ko tega ni storil, je za svojo zvestobo plačal na lastni koži.

Slo nam je tudi za reševanje slovenske narodne časti. Za človeka, ki mora živeti v stiku z drugorodci, je bil upor med drugo svetovno vojno edina etična alternativa za naš narod. Posebno jasno nam je to dejstvo bilo na Primorskem. Edvard Kocbek je na upor pristal, bil med njegovimi

mi voditelji in tako zopet z dejanji dokazal, da je prežet z vero v slovenstvo in njegovo stvar.

Ko smo se razgledali po svetu, smo spoznali, da se danes najplemenitejše sile (in med te moramo zaradi pravičnosti šteti tudi nekatere marksiste) zavzemajo za združevanje življenja (socializacijo), to je napredno gibanje združevanja ljudi v svetovnem okviru. (Okrožnica »MATEJ ET MAGISTRA«, tiskarna Poliglotta Vaticana 1962, str. 17). Kot primer navedimo Krščansko demokracijo, gibanje italijanskih katoličanov, ki je spoznala nujnost sodelovanja z marksističnimi socialisti in jih tudi povabila, da za naprej skupaj prevzemajo odgovornost vladanja. Zanimivo je, da Katoliški glas v svojem članku meša pojem socializacije, ki je splošno priznan pojav in ki so ga uporabljali katoličani od Janeza XXIII., do Teilharda de Chardina pa do Daima (čigar članek je pisec predvsem vzel na piko) s pojmom stalinizma. Ta zadnji je pač bolj upravičen cilj za njegove napade.

Mi mladi smo se zopet vprašali: ali je Kocbek podprl ta močeni tok najplemenitejših sil na svetu? Odgovor je bil zopet pritrdilen.

Edvard Kocbek pa ni nikakr osamljen pojav v današnjem svetu, ampak je sam črpal iz izročila in gibanja naprednih katoličanov, ki so se uveljavili v Franciji, Nemčiji, Avstriji, Belgiji, Ameriki in drugje. Vse te skupine imajo privlačujoče poteze: odprte so za svetovno dogajanje, katerega ne obsojajo iz ozkih vidikov duha črke, ampak jih prepaja pametni duh ljubezni. Gibanje naprednih kristjanov je v Cerkvi doživelo vrhunec za Janeza XXIII. Spominjam se, da si na cesti, od navadnih ljudi slišal o njem sodbo, da je »dobri papež«, kar je pomenilo »dobri pastir«. Ljudje so namreč bili siti nestrpnih juristov in diplomatov, želeli so imeti opravka s ČLOVEKOM.

Prišel pa je tudi koncil, ki je neprčakovno pometal s starinskimi koncepti in popolnoma podprl stališča naprednega dela kristjanov.

Zato nima osnove pisanje Katoliškega glasa, da umetno sejemo razkol, saj se je ob koncilu katoliška javnost zelo jasno opredelila na dve skupini: manjšinsko, ki si je postavila za cilj zaviranje naravnega razvoja, in večinsko, ki kakor močna reka sili naprej. Njen cilj je Cerkev po Kristusovem vzorcu.

O Daimu trdi omenjeni Est, da je skoraj heretik. Kaj pa naj reče o mnogih škofih katoliške Cerkve, ki so se na koncilu zavzeli za demokratizacijo cerkvenega ustroja? V tem smislu je govoril splitski škof, ki je zahteval, naj se Cerkev odpove svojemu premoženju, podobno ljubljanski, pa tudi vzhodni patriarh Maximos, ki je postavil preroško zahtevo, naj se odpravita absolutizem in baročnost hierarhije, in še kardinal Frings ter cela vrsta drugih, ki so zahtevali, da se dogma papežev nezmotljivosti dopolni z avtoriteto škofovskega kolegija. Sam Daim omenja v svojem članku, da je bil, ko je oddal svoje predloge za koncil, glede tega vprašanja oprezen in da se je čutil, ko je zvedel, kako daleč so se podali nekateri prelati. In če so Daima prosili za koncilске predloge, je znak, da vendarle ni tako nepomemben kristjan, kakor bi si ga želel Katoliški glas.

Najhujši polom je na koncilu doživelo prav naziranje, po katerem se vsaka neprijetna zadeva odpravi z etiketiranjem, bodisi, da jo proglasimo za heretično, bodisi da jo prikažemo kot dolgo roko nasprotnikov Cerkve. Na koncilu so šli še celo tako daleč, da so priporočili, naj herezijo označbo za sočloveka sploh odpravimo. Protestante in pravoslavne naj nazivamo brate v Kristusu, druge ljudi pa na splošno BRATE. Če Sincerus, kritik v Katoliškem glasu, primerja to stališče s svojimi, bo prišel do zaključka, da ni posebno pazljivo sledil koncilskega dogajanja.

Klerikalizem vsak dan bolj izgublja tla pod nogami, vsak dan se bolj oddaljuje od ljudi in njihovih resničnih potreb. Povsod je bil premagan: na idejnem polju in v zgodovini, v Cerkvi in izven nje, nastopil je čas, da odide v »zasluženi in zgodovinski pogoji«.

Se besedo o naslednjem stavku iz omenjenega članka: »Marksisti in komunisti se poslužujejo najrazličnejših načinov, sredstev, oseb, taktike in propagande, da bi dosegli svoj namen.« Iz njega

je moč sklepati, da pisec namiguje, da smo neke vrste dolga roka komunizma.

Pa pogledimo, kaj pišejo o nas komunisti. V Primorskem dnevniku 26. I. 1965 je Boris Race med naštevanjem slovenskega zamejskega tiska izjavil, da je »Most revija, v katero pišejo pripadniki slovenske desne sredine in emigranti.«

Oba »napredna« časopisa vprašamo: kaj smo torej, levičarji ali desničarji, pravoverci ali krivoverci? Strašno bi radi vedeli, kakšno etiketo naj si prilepimo na čelo, da bo vse v redu, da bo slovenska javnost pomirjena vedela, s kom ima opravka.

Naj zato citiram nekaj stihov Milene Merlak Detelove, morda ima poezija moč, da v prepričevalni in strnjeni obliki izpove občutje današnjega človeka:

*»Naše v neskončnost razrasle prsi
ne smejo vdihavati besed,
ki so obglavile boj in vero.
Naše prsi niso grobnica,
v kateri se ustrašiš lastnega glasu.*

*V njih nosimo besedo svetlobe
in bomo krivi,
dokler ne spregovorimo.«*

Za razliko od pisca v Katoliškem glasu se bom na koncu tega sestavka podpisal s svojim imenom. Morda bo to Sincerusu vzpodbudilo, da se drugič bolj približa tistemu idealu, ki ga izraža s svojim psevdonimom, in se tudi sam podpiše.

ALES LOKAR

Kako sodi mlajši rod?

Ko sem prebral v zadnji številki Katoliškega glasa uvodni članek, me je neprijetno prizadelo, da edini verski časopis na Primorskem tako netočno poučuje svoje bralce o sedanjosti, o Cerkvi sploh in o samih Kristusovih besedah. Iz jedra tistega članka je razvidno, da ko bi se danes rodil Jezus Kristus in bi prišel med ljudi s tako revolucionarnim naukom, kakor je to storil ob svojem času, in bi pridgal ljubezen do nasprotnika in odpuščanje in bi zavihtel bič nad sodobne farizeje, kakor ga je On, bi si Katoliški glas ne pomišljal dolgo in bi ga obsodil za marksizma. Vem, da je ta primera krepka, a ko bi pri Katoliškem glasu vedeli, kako grešijo s takimi članki nad nami, mladim povojnim rodom, ki smo se z božjo milostjo, z razumom in voljo oprijeli čudovitega Kristusovega nauka, bi se taki članki ne pojavili več. Želim si ljubezni, ne sovražstva, pravice, ne laži, želimo si razumevanja, ne brezobzirne obsodbe. V Evangeliju piše: »Ne sodite, da ne boste sojeni!« In pri Katoliškem glasu preradi obsojajo. Kako naj torej za tem časopisom vidimo ljudi, pri katerih naj bi iskali trdne verske opore? Hvala Bogu pa nimajo vsi verni izobraženci in tudi ne vsi duhovniki takega ozkosrčnega, da ne rečem slepega verskega prepričanja.

Mislím, da ne bom odkril Amerike, če pravim, da se je od Kristusovih časov sem zunanja zgradba Cerkve močno spremenila. Od trnjeve krone smo prišli do zlatenine vezanih paramentov.

Tisti Cerkvi pa, ki je začela razglašati enakopravnost sužnjem z njihovimi gospodari, je cesar Konstantin napravil kaj majhno uslugo, ko jo je dvignil v višji fevdalni svet. Po temnih stoletjih srednjega veka so morale nastopiti revolucije in spet pokazati človeštvu, da so vsi ljudje enaki. To pa bi moralo biti deo Cerkve. Revolucije so tako stopile na njeno humanistično področje. Tega se je predvsem višja cerkvena hierarhija prestrašila in se je zaprla v magični krog.

Vendar so začeli najprej sporadično, potem pa vedno pogosteje nastopati drugačni apostoli katolicizma, ki jim je bila prva in glavna beseda. Kristusova beseda. Pozabili so na žalostno preteklost in se zatekli v svojih mislih, besedah in dejanjih k zgledu svojega Učenika, ki je vedno našel toplo besedo za cestinarje.

Možnost razumevanja modernega sveta ima samo ta, druga skupina katoličanov. Cerkev pa mora sodobni svet razumeti, če hoče biti njegova Mati in Učiteljica. Nasprotno pa pomeni vsako zapiranje v krog statiko, statika pa je mrt. Ugotovili smo torej, da sta danes v katolicizmu dva tokova, nekateri ju imenujejo »desni in levi katolicizem«. To je danes dejstvo, ni pa to strateški poseg nasprotnikov Cerkve.

Lahko bi še ovrgel točko za točko trditve v omenjenem uvodniku, toda to je nepotrebno, ker je osnova članka netočna in se zato tudi stavba maje.

Mlad katoličan I. T.

GOSPODARSTVO

Bo kaj z briško vinsko kletjo?

O vinski kleti za Goriška brda, ki so ostala pod Italijo, se govori in piše že več kot eno desetletje. Po zadnjem predlogu dr. Marsana preko goriške zbornice za kmetijstvo in trgovino bi človek mislil, da bo taka klet začela delovati že s prihodnjo trgovinjo. Vendar se zelo bojimo, da smo še zelo daleč od udeležitve tako nujno potrebne ustanove.

Kje so težave, kje so vzroki, da se vprašanje tako počasi bliža svoji edini pametni rešitvi? Ovir so predvsem bogatejši vinogradniki, ki so prepričani, da bodo sami boljše uspeli. Nekateri so si uredili ali si urejujejo lastno zasebno prodajo za odpošiljanje vina naročnikom, katere deloma že imajo, deloma si jih pridobivajo. Posebno v Krmini in Bračanu že več let delujejo nekateri, ki prodajo stotine hl. lastnega in tudi tujega pridelka, vse v steklenicah, katere razpošiljajo tudi v Genovo, Firenze, Rim in celo v južno Italijo. Število takih vinskih trgovcev raste tudi v območju briških cenjenih vin, to je na ozemlju severno od železnice med Idrijo in Sočo. Naročniki so lahko prepričani, da dobijo res pristno briško vino.

Mnogi vinogradniki, ki pridelajo večje množine vina, so vzeli v Gorici ali drugod v najem gostilne, kjer razpečavajo svoj vinski pridelek. Med temi so tudi vinotoči, ki stočijo povprečno dnevno po 150 litrov vina in tudi več, čeprav pod prejšnjo upravo niso stočili dnevno niti 50 litrov. Tu se vidi, da se domača pristna vina z lahkoto uveljavijo proti raznim vinskim god'jam, kot jih nudijo mnogi vinski trgovci, ki so prišli s svojimi vini iz notranjosti v naše kraje.

To je vse lepo in prav, a s tem ni rešeno vprašanje vinskega pridelka naših srednjih in manjših vinogradnikov, katerih je pretežna večina, pa tudi ne pridelka nekaterih večjih. Gosp. Gravner iz konca Oslavija bo z lahkoto prodal svoj pridelek, ker ima res dobro vino in si je našel oziroma uredil prav primeren vinotoč. — Za največjega pridelovalca vina — to je baronica Taccò v Števerjanu — pa vprašanje ni tako smotno urejeno, čeprav ima dve lastni gostilni: ena je na Dvoru v Števerjanu, druga v Gorici na Placuti pri bivšem mostu sv. Ivana čez Koren. Obe gostilni ne vnovčita niti polovice baronističnega vinskega pridelka. In ostalo? Je pač potrebno prodati. — Nas pa bolj zanimajo njeni koloni in kako bo z našimi malimi vinogradniki ter kako bi preprečili, da ti ne bi zapustili briškega sadnega drevja in vinogradov ter še povečali maso brezposelnih, ki se zaradi odpuštev v Podgori vedno bolj množijo.

Vinska zadruga oziroma zadruga klet pa nima samo naloge, da pripravi, shrani in vnovči vinski pridelek iz grozdja svojih članov. Preko zadruga kleti bi radi uredili tudi druga vprašanja v zvezi z vinogradništvom. Taka vprašanja so povečanje in izboljšanje proizvodnje, primernejša ureditev domačije, znižanje alkoholizma in še kaj drugega. — Načrt za novo zadrugo klet govori o 20.000 stotih. V sedaj začrtanem ozemlju severno od železnice najbrž niti ni toliko pridelka. Splošen pojav pa

je, da so bile skoraj vse vinske zadruge v sev. Italiji osnovane premajhne, ker so pristopali kot člani tudi vinogradniki iz drugih krajev. Tako je zadruga klet v Casars danes trikrat tako velika, kot je bila ob svoji ustanovitvi.

Stremljenje, da bi se nova ustanova omejila na ozemlje severno od železnice, je nevzdržljivo in bo pač potrebno določiti višjo ceno za plemenita briška vina kot za ravninska. — Zato bi bilo čisto naravno, da bi se proizvodnja vina dvignila. Saj vinogradnik bi imel — brez ozira na razvoj naprednega, modernega obratovanja s stroji — manj dela, ker bi bil oproščen vsega kletarskega dela. — Enako je naravno, da bi se proizvodnja kakovostno izboljšala, saj bi bila to posledica ocenjevalne politike z višjimi cenami za plemenitejši pridelek. — Ker bi odpadli kletni prostori, bi v marsikateri domačiji dobili prostor za smotrnejšo ureditev stanovanjskih prostorov. — Ker ne bi bilo toliko obiskovanja kleti in istočasnega pokušavanja, bi s tem odpadla važna prilika za širjenje alkoholizma. S tem pa nočemo trditi, da bi bilo prav naravno, če bi na domu manjkala sodečki z najboljšim za družino in prijatelje. Bog jih živi!

Dr. Marsan je napravil finančni načrt za ureditev in obratovanje zadruga kleti, država pa bi gotovo prispevala za ureditev. V tem oziru je vse več ali manj v redu. Manjka pa globoka želja po ustanovitvi, manjka pravi ogenj med tistimi, ki bi morali pristopiti kot člani. Potrebno bi bilo dobiti nekoliko agitatorjev in propagandistov, ki bi sklicali več manjših sestankov v posameznih zasebnih in vprašanje tam podrobno prereševali in izvedeli, kje vinogradnike čevlji žuli. Mogoče bi bilo celo potrebno obiskati vinogradnike na njihovih domovih.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Predstave v Kulturnem domu

V NEDELJO, 4. APRILA OB 16. URI

Ugo Betti

USAD NA SEVERNI POSTAJI

zadnjič!

Cene: Parter lir 600 — Balkon lir 300

KRSTNA PREDSTAVA VELIKEGA SLOVENSKEGA PASIJONA

SOLDASKI MIZERERE

KMEČKI REKVIJEM

SKOFJELOSKI PASIJON

PREDPREMIERA

v nedeljo 11. aprila ob 16. uri (izven abonmaja)

PREMIERA

v nedeljo 11. aprila ob 21. uri (premierski abonma)

PONOVITVE

V ponedeljek 12. aprila ob 21. uri (abonma I. ponovitve).

V torek 13. aprila ob 21. uri (abonma red A).

V sredo 14. aprila ob 21. uri (abonma red B).

V četrtek 15. aprila ob 21. uri. V petek 16. aprila ob 21. uri.

V soboto 17. aprila ob 21. uri.

V nedeljo 18. aprila ob 16. uri (abonma I. popoldanski).

V ponedeljek 19. aprila ob 16. uri (abonma II. popoldanski).

Prodaja vstopnic vsak dan od 11. do 14. ure ter

eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni

Kulturnega doma.

Razkužitev zemljišč

V zadnji št. našega lista smo odgovorili, kako zatiramo bramorja. Ker je to vprašanje mnogo bolj važno, kot bi površno izgledalo, si dovolimo še par pripomb:

Pri pomladnih setvah nič ne pomaga lepo pripraviti gredice, pognojiti jih izbrat' najboljšo seme in posejati v najprimernejšem času, če ni mlada setev tudi na znotraj dobro zavarovana, zavarovana pred škodljivci, ki se skrivajo v zemljišču. Večkrat je teh škodljivcev toliko, da onemogočijo sploh vsak pridelek. Zato pa je nujno potrebno, da zemljišče razkužimo in največ zaleže razkužitev pred setvijo.

Med škodljivci, ki se skrivajo v zemlji, so najbolj škodljivi trije v zadnji številki imenovani: bramor, strune ali ličinke pokalice in debeli beli črvi majskega hrošča. A dočim se strune in beli črvi prav malo premikajo na levo in desno, se bramorji podajajo tudi na nočne izlete na sosedovo in mogoče še bolj daleč. Tudi je zelo verjetno, oziroma celo prav gotovo, da so enaki škodljivci tudi v sosedovem zemljišču. Zato je vedno priporočljivo govoriti o tem s sosedi in se z njimi dogovoriti o istočasnih skupnih ukrepih proti tem in drugim škodljivcem.

Zadnjič imenovana razkuževalna sredstva so dobra, a izpustili smo »Geodrin P 6«, ki je mogoče še bolj priljubljen in učinkovit, kot »Aldrin 5«. V prodaji sta tudi »Geodrin P 10« in »Aldrin 10«, ki sta mnogo močnejša od prejšnjih dveh, in se uporabljata v manjši količini: na 100 m² površine le 1/4 kg. Seveda je potrebno ta sredstva, ki so v prahu, pravilno in sorazmerno razdeliti — poprašiti po površini pred kopanjem oziroma rahljanjem zemlje.

Ista sredstva za razkuževanje zemlje se dobijo v trgovini tudi v zrnati obliki, ki je primerna predvsem za razkuževanje zemlje v cvetličnih loncih in posodah za lepotične grme, kamor prištevamo tudi limone in granže. — Poleg tega se dobijo ista sredstva v obliki močilnih oziroma škropilnih prahov, npr. »Aldrin 40 EC«. Razdeljujemo jih z navadnimi škropilnicami.

SLINAVKA IN PARKLJEVKA V EVROPI

Trenutno razsajata slinavka in parkljevka bolj hudo samo v nekaterih vzhodnih državah, predvsem na Ogrskem, od koder je zato prepovedan uvoz prašičev in prežvekovalcev v Italijo. — Vendar se Evropa ne more rešiti te bolezni in ko že izgleda, da bo ugasnila, pa se preko noči pojavi kje v bližini. Zdi se, da Italija še nikdar ni bila brez te bolezni in nekaj desetih občin je stalno okuženih, kar je posledica neverjetne zaostalosti v nekaterih živinorejskih okoliših. — Že dolgo so brez slinavke in parkljevke le Finska, Švedska, Norveška, Island in Anglija.

POBUDE V PRID RAZVOJA IN IZBOLJŠANJA ŽIVINOREJE

Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo v Trstu sporoča zainteresiranim kmetovalcem, da ima v načrtu s sredstvi, ki jih je stavilo na razpolago Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo v smislu zakona z dne 23. 5. 1964, štev. 404, člen 1, ki se nanaša na posebne pobude v prid živinoreje, izvesti raznovrstne dejavnosti v prid živinoreje, kokešje-reje in čebelarstva.

Natančnejše pogoje za tiste, ki bi hoteli biti deležni teh sredstev, v prihodnji številki N. 1., na kar opozarjamo naše kmete.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Pisali smo že, kako so poitalijančili naše sodnije. Zanimivo je, da je pobuda za tako delo izšla v Trstu iz kroga sodnikov in odvetnikov. Ti so se zbrali in napisali spomenico, v kateri so zahtevali izključno rabo italijanskega jezika na sodnijah.

Ravno tako se je začel boj proti slovenskemu jeziku na deželni sodišču v Gorici na razpravi, na kateri je odvetnik Tonkli zago-

152. Dr. E. BESEDNJAK

varjal štiri slovenske obtožence. Sodnemu dvoru je predsedoval svetnik Vinci, ki mu je padlo v glavo, da je prepovedal rabo slovenskega jezika.

Na protest dr. Tonklija se je sodni dvor zbral in po posvetovanju odločil, da je v petem oddelku dopustna samo raba italijanskega jezika. Slovenščino so označili za tuj jezik na naši zemlji.

PREDSEDNIK BRELICH PROTI SLOVENŠČINI

Sklep goriškega deželnega sodišča ni bil dokončen. Šele predsednik goriškega sodišča Brelich, ki je prišel iz Trsta in je pripadal znanemu krogu sodnikov, ki so vprizori i gonjo proti uporabi slovenščine na tržaških sodnijah, se je odločil in vpeljal enako prakso v Gorici.

Njegovo prvo »pravično« dejanje nasproti Slovincem je bila odredba, da se v nobenem slučaju ne sme več rabiti slovenščina na sodniji. Ko so prišli odvetniki in slovenske stranke na sodišče k razpravam, so sodniki začeli govoriti in protokolirati izključno v italijanščini.

Ko so stranke proti temu postopanju sodnikov protestirale, se jim je odgovorilo, da

je to ukaz. Vse slovenske še nerešene vloge so vračali s sklepom, v katerem je bil določen rok petih dni, da se iste dostavijo v italijanščini ali pa vsaj v italijanskem prevodu, drugače se ne smatrajo za vložene.

Brelich je izdal dva odloka, od katerih se je prvi glasil takole:

»Zvedel sem obžalovanja vredno dejstvo, da se nekateri uradniki goriške deželne in okrajne sodnije v občejanju z odvetniki in sploh s strankami poslužujejo nekega jezika, ki ni italijanski. Ker je tako stanje nevzdržno, odrejam, da se morajo vsi uradniki in vse osebe goriškega tribunala in sodnije posluževati izključno le italijanskega jezika med seboj in z vsemi strankami.«

Drugi odlok pa je bil sledeče vsebine:

»Gorica je postala del **enonarodne italijanske države**, zato velja pri vseh državnih oblastih samo en uradni jezik za zunanje in notranje poslovanje, in sicer italijanski. Zato se vam vrača vaša slovenska vloga, kateri blagovolite priložiti italijanski prevod, potrjen od vašega odvetnika. V teku petih dni vrnite vlogo, ker drugače morate nositi posledice po paragrafu 85 Rpc. Podaljšanje tega roka se ne dovoli.«

KDO JE KRIV?

Kakor vidimo, je izšla pobuda za poitalijančenje sodstva iz Trsta in iz Gorice, to se pravi iz domačih nacionalističnih krogov. Sodnikom in odvetnikom, s katerimi smo že prej skupno živeli, smo se morali zahvaliti za to dobroto.

Predsednik sodišča Brelich je izdal ukaz, da je uporaba slovenščine na goriški sodniji prepovedana. Vse razprave se morajo vršiti v italijanščini, čeprav sta **obe stranki sloven-**

ski, oba odvetnika Slovence in Slovenec tudi sodnik.

Če slovenski stranki ne znata zadostno italijanski, kar je navadno, potem se lahko zgodi do neba kričeč in kulturne Italije nevreden slučaj, da se bo moral slovenski obtoženec s sodnikom Slovincem **razgovarjati po tolmaču.**

Vsi protokoli so morali biti italijanski. Naši ljudje so morali podpisovati listine, ki jih **niso razumeli.**

»In zdaj čujte, ljudje božji! Vse trpljenje in vsa sramota, ki je prišla nad goriške Slovence, se je zgodila na ukaz predsednika Brelicha samega. Iz Rima ni prišla nobena naredba, izdan ni bil noben odlok,« je zapisal naš list. »Toda to ni še vse! Ugotoviti moramo, da je Brelichev ukaz protizakonit. Ob prevratu leta 1918 je takratni guverner Peltiti di Roreto izdal razglas, v katerem je svečano zagotovil, da ostanejo slovenščini neokrnjene vse pravice, ki jih je imela pod bivšo Avstrijo. Ta razglas je imel kot mnogi, ki so še sedaj v veljavi, moč zakona. Prepoved slovenskega jezika na goriški sodniji je zato protizakonita.«

Novi prefekt Peter Pisenti bi se moral držati zakona in Brelichevo protizakonito odredbo razveljaviti. Isto bi morala narediti centralna vlada v Rimu na sodnijah v Trstu in v Istri.«

Mi smo se pritožili obenem z Nemci v Južnem Tirolu proti odredbam, s katerimi se prepoveduje raba našega materinega jezika na sodnijah. Minister Oviglio je obljubil, da pošlje v prizadete kraje višjega sodnega uradnika, ki bo proučil razmere in poročal vladi.

To je minister tudi storil, a brez vsakega vpliva na vlado, tako da so za razmere na naših sodiščih bili odgovorni vsi: minister, prefekti, sodniki in nacionalistični odvetniki!

(Dalje)

Značilnosti te nove podobe je dojel Harry takorekoč z avtomatskim pogledom, kajti v tistem hipu je bil dejansko nesposoben, da bi doumel smisel tega, kar je videl, in da ui izvajal iz tega kak logičen zaključek. Ko je zaslišal bližajoče se korake na pešeni stezi, se je sicer ozrl tja, a brez vsake volje, da bi se branil ali da bi zbežal.

Moški, ki se je bil bližal, je bil obilnega, surovega in zelo umazanega videza. Oblečen je bil v vrtnarski jopič in v levi roki je držal vrtno škropilnico. Človek, ki bi bil manj zmeden, kot je bil v tistem trenutku Harry, bi se bil nekoliko vznemiril ob pogledu na tistega velikega moškega z njegovimi temnimi in nasršenimi očmi. Toda Harry je bil preveč pretresen od padca, da bi se bil utegnil vznemiriti, in čeprav ni umaknil oči z vrtnarja, je vendar ostal tam, ne da bi se zganil, in čakal, da je prišel oni do njega, ga grobo zagrabil za eno ramo in ga postavil na noge. Harry se ni upiral.

Za hip ali dva sta stala tam in se gledala: Harry je bil kot omamljen, oni pa ga je meril od glave do pet in se zlohotno režal. V njegovem režanju je bilo polno hudobne porogljivosti.

»Kdo ste?« ga je končno vprašal. »Kdo ste vi, ki ste preskočili zid in mi teptate moje »Gloire de Dijon«? Kako se pišete?« In pri tem ga je stresel. »Kaj imate opraviti tukaj?«

Harry ni zmogel niti besede, da bi mu razložil, kako in kaj. Prav v tistem hipu pa sta Pendragon in mesarček pritekla mimo na oni strani zida in njuno topotanje in hripavo kričanje je povzročilo velik hrup v ozki uličici. Tedaj je vrtnar razumel.

»Tat!« je zavpil. »Ha, vi, pri moji veri, izbrali ste si dober poklic, sodeč tudi po tem, kako ste načičkani od pet do glave kot kak gospod. Se ne sramujete hoditi po svetu v teh gospodskih cunjah, sredi poštenih ljudi, ki bi bili od vraga zadovoljni, da bi si jih lahko kupili tudi iz druge roke? No, govorite, baraba! Razumete angleško ali ne? Rad bi se malo pogovoril z vami, preden vas odpeljem do najbližje policijske postaje.«

»Gospod, midva sva žrtvi strašnega nesporazuma,« je tedaj spregovoril Harry. »Bodite tako dobri in pojdite z menoj k siru

■ 10 ■

R. L. STEVENSON

MAHARADŽOV DIAMANT

Zgodba o škatli za trakove

Thomasu Vande'eurju na Eaton Placeu, in obljubim vam, da se bo tam vse pojasnilo. Tudi najbolj pošten človek se lahko znajde v dvoumnem položaju!«

»Dragi gospodek, z vami mi ne ugaja iti dalje kot do najbližje policijske postaje,« ga je zavrnil vrtnar. »Tam je komisar, ki bo gotovo srečen, da bo lahko napravil z vami majhen sprehod do Eaton Placea in spil čašo čaja v družbi tistega vašega odličnega prijatelja. Sir Thomas Vande'eur! Kako bi ga ne poznal, takega gospoda, ko vidim drugega, ki mi tako prileze čez zid... Dobro, jaz lahko berem v vas kot v bibliji. Ta srajca vas je moral stati vsaj toliko kot mene moj praznični klobuk; in prisegel bi, da ta jopič še nikoli ni bil na prodaj na Cunjarskem trgu; in ti škorenjčki...«

Tedaj je, kot bi odrezal, prenehal s svojim inventarjem, kajti njegov pogled je bil pridrsel do tal in se je zapičil v nekaj, kar je ležalo pred Harryjevimi nogami.

»Zaboga, kaj je to?« je vzkliknil s čudnim glasom.

Tedaj je Harry sledil njegovemu pogledu in zagledal nekaj, kar je povzročilo, da je prebledel od začudenja in groze. Ko je skočil z zida, je padej na škatlo in jo preklal na dvoje, iz nje pa se je vsul zaklad, ki je zdaj ležal tam, delno poteptan v zemljo in delno raztresen naokrog, v pravem kraljevskem razkošju. Tam je ležal sijajen diadem, ki ga je videl pogosto sijati na glavi lady Vandelur, in tam so bili raztreseni tudi prstani, prsne zaponke, uhani in zapestnice ter polno diamentov, ki so metali odseve in žareli sredi rožne grede kot rosne kaplje.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Dogodki v italijanskem športu

Če je kdo radoveden, kaj se dogaja v italijanskem športnem svetu, bo vzel v roke najbolj razširjeni športni list »La Gazzetta dello Sport«. Ugotovil bo, da je v Italiji največ zanimanja za nogomet, ki je nekakšna državna športna panoga. List v zadnjih dneh poudarja pomembno zmago ekipe Inter nad Milanom s prepričljivim 5-2! Trener Milana Viani se huduje, ker je sodnik izključil Ben-teza, branilec Interja Picchi pa radostno vzklika, da so tri leta čakali, da preigrajo someščane. Še osem tekem čaka vsako ekipo do konca prvenstva in boj za častni naslov je še bolj izenačen med milanskima moštvoma. Milan ima 41 točk, Inter pa zaostaja samo za eno točko. Juventus in Torino, ki si delita zdaj tretje mesto na lestvici, imata kar osem, oziroma sedem, točk zaostanka.

Omenjeni list hvali Nielsena, ki je sam premaga! Fiorentino, s tem da je zabil dva lepa gola. Danski napadavec Bologne je v nedeljo odigral svojo stoto tekmo v Italiji in zabil svoj šestdeseti gol. V Rimu se je dvoboj med Romo in Laziom končal neodločeno (0-0). Zmage Mantove (nad Genova 2-0), Torina (nad Messino 1-0), Catanije (nad Vicenza 2-0), Foggie (nad Varese 3-0), Samp-dorie (nad Juventusom 1-0) in Cagliarija nad Atalanto 1-0, niso mnogo spremenile stanja na lestvici.

V istem listu beremo, da bo tekmo med Interjem in Liverpoolom sodil avstrijski sodnik; da sta Sarajevo in Željezničar nepričakovano klonili (OFK Beograd je zabil Sarajevčanom kar tri gole, Željezničar pa je na domačem igrišču izgubil srečanje s Partizanom 4-1!) Na lestvici vodita zdaj Sarajevo s 27 točkami, tretji je klub Rijeka 24.

V B ligi je treba zabeležiti zmago ekipe Brescia nad Leccom (1-0) in moštva Napoli nad Catanzarom (2-0). Brescia zato vodi s precejšnjim naskokom (šest točk) pred Napolijem (32 točk) in trojico: Lecco, Padova in Spal.

Triestina je izgubila na domačem igrišču važno tekmo z Monzo (0-2!) in verjetno s tem zapušča drugo ligo. Parma ima 15 točk, Triestina 18, medtem ko imata ostali ekipi, Monza in Livorno, kar pet točk prednosti.

Od ostalih športov beležimo zmago De Florian na 50 km v smučarskem teku ter mladinsko me-

narodno srečanje v plavanju, kjer je Italija porazila Nemčijo s tesnim izidom: 51-50!

O košarkarskem prvenstvu povemo, da sta v nedeljo zmagala tako Ignis kot Simmenthal. Državni prvaki iz Vareseja so letos dosegli 14 zmag ter doživeli en sam poraz, Simmenthal pa je zmagal v vseh do sedaj igranih tekmah (15). Tretja je Knorr. Dobro se drži tudi Goriziana.

V drugi moški ligi, »B« skupine, je Pesaro zmagal na končni lestvici, čeprav je v nedeljo klonil v Ravenni. Triestina je končno zmagala (premagala je ekipo Friuli) ter se je tako vsidrala na tretje mesto.

Zenske tekme so tudi zanimive. Vodita Portorico in Fiat, ki je premagala v Trstu našo postavo s prepričljivim 62-43. Triestina je na predzadnjem mestu!

NEVARNI »BOROVI« ODBOJKARJI

V nedeljo je doživel Borova odbojarska šestorka svoj največji uspeh v letošnjih tekmovanjih B-lige. Premagala je šestorko »Zavattaro« iz Bologne, ki je zelo močna in borbeno, s 3-2. (12-15, 13-15, 15-13, 15-8, 15-8). Že sami seti kažejo, kako je bil boj napet in kako so se situacije menjavale. Nekaj časa je že slabo kazalo za »Borovce«, toda potem so vzeli... žogo v roke in tudi zmagali.

To je bila že peta zaporedna zmaga »Borovcev« in tuje šestorke prihajajo že z nekoliko treme k njemu v goste...

Navdušenje po zmagi je bilo seveda veliko in fantje so se kar objemali, njihovo športno občinstvo pa tudi ni štedilo s priznanjem.

ZMAGA JURIJA URŠIČA

Jurij Uršič, srebrna medalja iz Tokia, je v nedeljo zmagal na kolesarski dirki na kronometer za veliko nagrado »Citta di Gorizia«. Uršič je bil prepričljivo prvi z izredno povprečno hitrostjo 45,861 km na uro.

Drugoplasirani Amedeo Bettin iz Vittoria Veneta je zaostal za njim 2 minuti in 29 sekund. Pripomniti je, da je vozil Uršič nerazporejen, ker je imel temperaturo, kot že dva dni prej.

me je debelo pogledal, a jaz sem se zasmel. Nato sem odšel k bližnjemu potočku, si zmil rane in se napil vode.

Bližal se je večer, zato smo natovorili na voz drva in se odpeljali proti domu.

Radovič Igo

Osnovna šola - Nabrežina - V. razred

Moda za vas

Kar naenkrat smo se znašle v topli sezoni in sprašujemo se: kaj naj oblečemo? Najraje bi pospravile zimsko garderobo in se odele v pomladanske kostime, pa se nam spet ti zdijo presvetli, še posebno letos, ko je vse v znamenju sinje, rožnate in bele barve. Vendar bo ta prehodna doba negotovosti hitro mimo in v aprilu se bomo z lahkoto odločile za nekatere od novosti, ki nam jih svetuje letošnja moda.

S prihodom lepega vremena se mnoge od nas tudi veselijo, da bodo lahko končno sezule nogavice in se rešile neprijetnega pasu. In prav o tem sem hotela spregovoriti v današnji številki.

Ste že videli elegantno in negovano žensko brez nogavice, pa naj bo dopoldne, popoldne ali zvečer? Se razume, da to velja za mesto; na deželi in ob morju se skušamo čimbolj sprostiti in pustimo eleganco ob strani. Če pa imamo na sebi elegantno obleko, spadajo k njej tudi nogavice, pa čeprav nas stanejo v začetku malo trpljenja. Ko se pa nanje navadimo, nam ne delajo več sitnosti, nasprotno, opazile bomo, da bo noga v čevljih manj trpela zaradi vročine.

Kar se tiče pasov za nogavice, pa dobimo letos v trgovinah nov in zelo simpatičen tip teh pasov, ki so nalašč za poletno dobo zreducirani na minimum.

Vidmar o slovenski narodnosti

(Nadaljevanje s 3. strani)

bi bile zelo občutljive. Važnejše vprašanje, ki se spričo tega, čemur bi v glavnem lahko dobrohotno rekli nerazumevanje, pojavlja med Slovenci, je vprašanje kompetenc naših nacionalnih republik. In če, kakor smo slišali v predsednikovem referatu, »srečujemo mnenja, da smo baje pretiravali s pravicami in z vlogo socialističnih republik«, je v Sloveniji zagotovo prevladujoče mnenje, da so spričo vsega povedanega pravice in vloga slovenske republike preomejene in da bi jih bilo treba na vsak način razširiti. Toda ta problematika, ki zagotovo sodeluje pri oblikovanju našega narodnega počutja, je preobsežna, da bi jo mogel podrobneje obravnavati.

V zvezi s pravkar rečenim pa je še stvar, ki je očitno mogočen faktor v razpoloženju jugoslovanskih narodov, slovenskega pa še posebno, faktor, ki ga pri tem razboru našega narodnega občutja ni mogoče izpustiti in ki je kajpada v vsakem pogledu osnovne važnosti. To je ekonomski faktor. Predsednik Tito je v tej zvezi govoril takole: »V vseh naših republikah oziroma na nacionalnih področjih izražajo včasih posamezniki skrb za nacionalne interese, ki so baje ogroženi. Taki ljudje vidijo samo negativne posledice raznih ukrepov naše ekonomske politike za »njihova« področja in narobe, samo korist za druga področja.« Iz teh besed je videti, da se take skrbi pojavljajo v Jugoslaviji vsesplošno in ne samo pri Slovencih. Seveda pa ni izključeno, da so ponekod te skrbi bolj upravičene in drugod manj. Nekatere izmed njih so gotovo bolj ali manj utemeljene, kakor je razbrati iz drugih predsednikovih besed, ki se sicer ostro obračajo zoper šovinistične izpade v zvezi z našo ekonomiko, ki pa nam hkrati pravijo, da »imajo neka nasprotja tako v federaciji kakor v republikah svoje korenine v tistem, kar je, kakor se mi zdi, tudi najvažnejše v ekonomskem razvoju naše države — v administrativno-birokratskem razporeditvenju in drugih nepravilnostih, v razlikah v razvitemu posameznih republik in oblasti ter podobnem.« Skratka, neke razloge, ki niso vsi povsem izmišljeni, to vznemirjenje ima. In razumljivo je, da intenzivno vpliva na razpoloženje širših kolektivov. Nerazpoloženje, ki je med Slovenci v tej zvezi precej razširjeno, bi bilo treba pomiriti z jasnimi in preglednimi, tudi laiku razumljivimi obračuni o našem gospodarstvu, ki bi jih bilo treba položiti pred vso jugoslovansko javnost in v katerih bi bilo potrebno brezpogojno pokazati resnično stanje stvari. Zavedam se, kako neizmerno zapleteni so računi naše skupnosti, kjer razvitejši glede marsičesa drugače živijo od zaostalih in zaostali spet od razvitih, kar preglednost računov skoraj onemogoča; vendar se mi zdi, da bi bilo zaradi pomiritve podobnih občutkov to vredno, koristno in potrebno storiti.

Naposled se mi je pri razbiranju našega sedanjega nacionalizma in narodnega razpoloženja dotakniti še enega momenta, ki povzroča neko višjo vznemirjenost v našem razumništvu. Ta moment ne sega v naše življenje od zunaj, marveč je stvar nas samih, naše kolektivne zrelosti. Gre za usodo naše kulture. Če ima življenje poleg življenja samega še smisel v tem, da sledi naravnemu vzgonu vsega obstoječega k višjim in popolnejšim tvorbam, v moralnem svetu tedaj k žlahtnejšim in lepšim oblikam, potem je edina pot k temu smotru kultura, zlasti vsa umetniška, pa tudi znanstvena kultura. Zato ju je treba gojiti in pospeševati, žrtvovati zanj potrebno sredstva in jima izkazovati ljubezen in razumevanje za njuno pomembnost. Naj že bodo spričo vsega, kar je bilo rečeno v prejšnjih odstavkih, naši narodni računi taki ali taki, resnice o kulturi se moramo zavedati in moramo storiti, kar je potrebno.

To so nemiri našega narodnega čustva, ki vnašajo v naše življenje živčnost in nerazpoloženje. Toda ne dovolimo jim, da bi nas obvladali. Modrost, ki jo lahko zajemamo iz svoje in tuje zgodovine, nam govori, da je pot iz suženjstva in zaostalosti do resnične svobode dolga. Da narod živi stoletja in stoletja, da je njegov vzpon delo mnogih in mnogih individualnih skrbi in nezadovoljnosti ter mnogih in mnogih prizadevanj, naporov, bojev, ki ne smejo ponehati in zamreti nikoli. Borimo se tedaj, prizadevamo si in se trudimo in stvar našega naroda se mora pomakniti višje in naše narodno čustvo se bo pomirilo ter nam bo samo še v plodno oporo pri kulturnem delu in v živo pomoč pri našem prodiranju v obče človeške sfere.

Otroški kotiček

RAD POMAGAM ODRASLIM

Konec zime je. Ze se prebujajo prve pomladanske cvetice: zvončki, trobentice, vijolice in druge. Radovedno kukajo iz tal, kakor bi se hotele prepričati, če je že dovolj toplo. Vse brsti. Breskev, marelica in mandljevci se cveto. Kmalu se bo odela v cvetje tudi češnja in nato ostalo sadno drevje. Ptički se že oglašajo. V jutranjih urah veselo požvižgava kos. Kmalu se mu bodo pridružili še drugi ptički, ki se bodo vrnili iz toplih krajev. Tudi pisani metuljčki že letajo in pozdravljajo novodošlo pomlad. Po travnikih, vrtovih in vinogradih je mnogo dela. Kadar mi čas dopušča, grem pomagat mami ali očetu. Najbolj mi ugaja plezati po drevju. Mnogokrat se mi suha veja odlomi in telebne na tla.

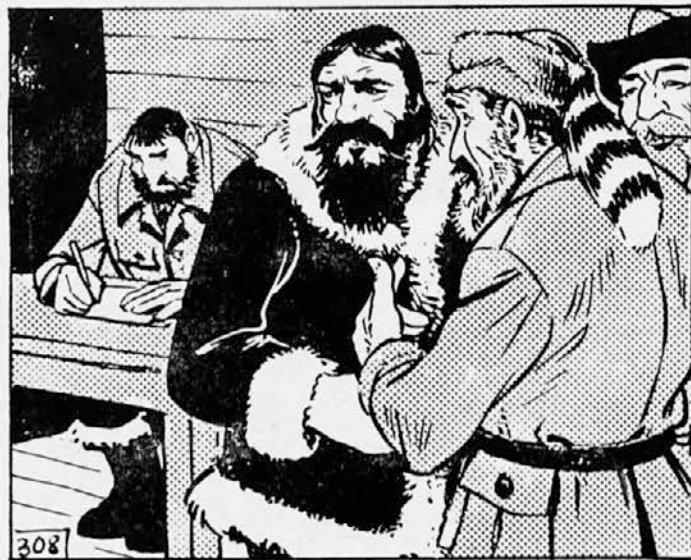
Nekega dne mi je oče povedal, da bomo naslednji dan drvarili. Saj veste, da je to delo imenitno, a tudi nekoliko nevarno. Naslednjega dne nas je obiskal stric. Beseda je dala besedo in stric se je odločil, da nam bo pomagal. Očeka je pravil voz in vola. Vzeli smo sekire in se odpeljali. Voz je zdrdral po cesti in kmalu smo prispeli v gozd. Očeka je privezal vola k hrastu in ousti smo na delo. Ker sem bil zelo dobre volje, sem splezal na najvišji hrast in ko ga je hotel stric podreti, sem zakikrikal tako močno, da se je v dolini prebudila brinjevka in od etela. Očeka je prišel k drevesu in ga posekal. Ko se je drevo nagnilo, sem bil tako vesel, da sem začel prepevati pesmico o pomladi.

»Rožice lepo cvetijo
ptice v zraku žvrgolijo.
Vse zdaj oživi, vse se veseli
lepih pomladanskih dni.

Medtem je hrast padel na tla. Potolkel sem se po rokah in iz nosa mi je začela teči kri. Brat

307. V novembru je Leure, mešanec iz Lac Baina, opazil sledove Barejevih nog v svežem snegu. Ko se je napotil za njimi, je zagledal tudi Bareeja, skritega za grmovjem. »Povem vam, noge ima velike kot so moje dlani in črn je kot vranje perje na soncu. Če ne bi bil tako črn, bi prisegel, da je volk!« je hitel razlagati v McTaggartovi trgovini.

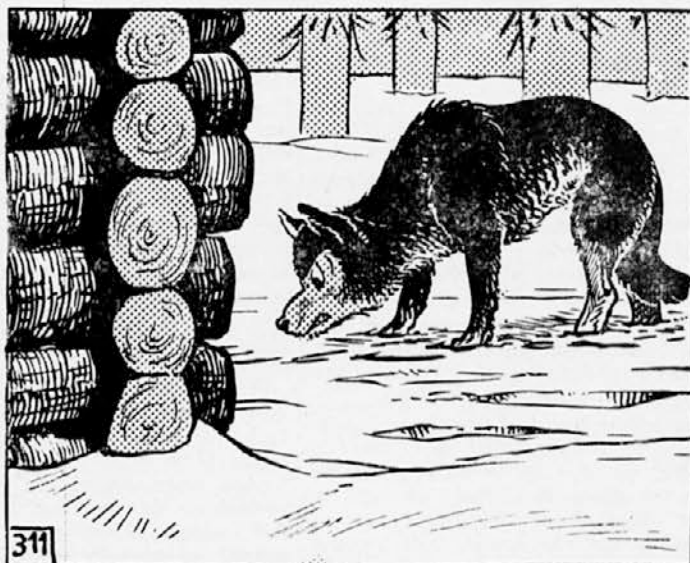
308. McTaggart je ob mešančevem pripovedovanju spreletelo. Roke so mu zadrhtele in kaplja črnila je kanila na pismo, ki ga je podpisoval. »Črn, pravite?« je povpraševal. »Kaj ni imel nobene bele lise?« - »Tega nisem mogel opaziti,« je odvrnil Leure, »saj je izginil kot veter. Sicer pa prav nič ni bil podoben psu. Gotovo je volk.«

309. Kot da bi hotel McTaggart pregnati neprijetne spomine, je hitro zaobrnil razgovor. Pokazal je podpisani papir. »Pierre Eustach je stopil v državno službo,« je povedal, »in mi ponuja svoj lovski revir. Ima veliko nastavljenih pasti, še več pa zastrupljenih vab. Lovišče je bogato in vzel sem ga za letošnjo zimo v zakup. Dobra kupčija!«

310. Pasti Pierra Eustacha so se raztezale trideset milj daleč od Lac Baina na zapad. Po hudem snežnem viharju, ki je trajal štiri dni, se je MacTaggart odpravil pregledovat svoje lovsko področje. Dva dni je iskal pasti in jih izkopal izpod visokega snega, popravil škodo in nastavljal nove vabe. Tretjega dne se je vrnil v Lac Bain.

311. Prav tistega dne je prišel Baree do barake na koncu trgovčevih pasti. McTaggartovi sledovi v snegu so bili še sveži. Ko jih je Baree ovohal, mu je kri kipela od razburjenja. Čez kratke pol minute mu je vonj sledov zbudil spomine na pretekle dogodke. Obstal je, gledal barako in iz grla se mu je izvilo sovražno renčanje.

312. Začel je počasi krožiti okrog barake in zoževal kroge tako, da se je končno ustavil na pragu. Baraka je bila prazna, toda vonj po McTaggartu je bil tako močan, da je Baree neprestano renčal. Spominjal se je boja v Pierrotovi koči, Nepeesinega bega in njenega skoka v prepad. Zalostno je zacvilil, ko pa je pogledal proti Lac Baidu, je spet renčal.